

NAŠ GLAS

DROGA
ŽIVILSKA INDUSTRIJA PORTOROŽ

INTERNA IZDAJA

»Naš glas« izdaja podjetje Droga, Portorož. List urejuje uredniški odbor skladno s predpisi. Predsednica uredniškega odbora Sonja Požar. Odgovorna in glavna urednica Majda Vlačič. Tiska Tiskarna Grafika enota Koper, v nakladi 2000 izvodov. List dobijo člani kolektiva brezplačno.

LETO XXXI

Portorož, SEPTEMBER 1989

št. 3

25 LET DROGE PORTOROŽ

Kako je nastalo podjetje "DROGA"? Z odločbo Okrajnega ljudskega odbora Koper, št. 2018/4, je bilo ustanovljeno podjetje "Začimba" Portorož. K "Začimbi" se je na podlagi sklepa Občnega zbora Kmetijske gospodarske poslovne zveze Sežana, z dne 31. 10. 1960, in sklepa DS podjetja Začimba s 30. 4. 1960 ter odločbe OGLO Hrpelje, št. 02/01 — 9. 1. 1961, priporočil obrat Zveze "Sudest" Gradišče.

V skladu z odločbo OGLO Piran je podjetje prešlo na industrijsko poslovanje 1. 1. 1961.

Z odločbo št. 1118/2-II. 53, z dne 17. 4. 1953, je bilo ustanovljeno podjetje Piranske soline Portorož, z nazivom firme:

Okrajno industrijsko podjetje "Soline", s sedežem v Portorožu. 17. 7. 1953 se "Soline" preimenuje v Industrijsko podjetje Piranske soline Portorož.

Najprej sta se združila soseda — "Začimba" in Piranske soline. Obe podjetji sta bili prepričani, da jima bo prinesla združitev več možnosti za nadaljnji razvoj, hkrati pa sta videli na skupni poti manj ovir in težav. To se je zgodilo 19. 12. 1963. Podjetje je dobilo ime "Začimba-Soline". Skupno je imelo 600 zaposlenih in več kot tri stotine milijarde brutto produkta.

Obstajalo pa je le šest mesecev.

S sklepom DS podjetja "Gosad" Ljubljana, z dne 29. 4. 1964, in sklepom DS podjetja "Začimba-Soline", z dne 6. 5. 1964, je bilo odločeno, da se "Gosad" priključi k podjetju "Začimba-Soline". To sta potrdili tudi SO Ljubljana in Piran s svojima odločbama, z dne 12. in 16. 6. 1964. S to združitvijo je bilo tudi odločeno, da je **ново ime podjetja "Droga", njen rojstni dan pa 1. julij 1964.**

Skupno je "Droga" imela na začetku 680 zaposlenih.

Združena podjetja so prinesla s seboj veliko problemov: razdrobljenost, neustrezni kadri, zastarela oprema, nerentabilni obrati in proizvodi. Treba je bilo izboljševati organizacijo dela, ukiniti so obrat v Šentvidu pri Stični, odkup je prevzela OP Novo mesto itd. Trud ni bil zaman. Prvi sadovi so začeli zoreti. Z združevanjem proizvodnje se je uklenilo več delovnih mest, produktivnost in proizvodnja pa sta bili čedalje večji. Z lastnimi sredstvi ter delno s posojili je podjetje obnovilo vozni park, kupilo več avtomatskih strojev, elektronsko vođeno pražarno za kavo, mehaniziralo vskladiščenje soli. S tem se je učinek dela tako povečal, da je bil leta 1972 petkrat večji glede na leto 1964.

Dobra organizacija in poslovanje je omogočilo, da je bil leta 1973 družbeni proizvod šestkrat večji kot leta 1964, vse to pa še ob manjšem številu zaposlenih (leta 1964 — 611, 1973 — povprečno 526).

27. 6. 1967 je bil od OGS izdan sklep št. 152/02 za vpis:

"Opravljanje izvoza izdelkov lastne proizvodnje in uvoza reprodukcijskega materiala ter opreme za potrebe lastne proizvodnje."

Republiški sekretariat je z odločbo št. 331-16/66-IX, z dne 11. 7. 1966, izdal dovoljenje za odkup zdravilnih zelišč in gozdnih sadežev po zbiralcih v Sloveniji. V istem času se ustanovijo OP, ki poslujejo za ime in na račun podjetja "Droga": Most na Soči, Gradišče, Novo mesto in odpremo skladišče Zemun.

Droga je leta 1974 organizirana:

- DE Začimba Seča
- DE Soline Seča
- DE Sudest Gradišče
- DE Jelka Vrhnika
- DE Citrix Središče ob Dravi
- OE Skladišče soli Portorož
- PE Ljubljana
- OP Most na Soči
- OP Novo mesto
- OE prodajno skladišče Zemun
- OE prodajno skladišče Belotinci in uprava podjetja v Portorožu.

Morda so prav poslovni rezultati, ki jih je "Droga" zabeležila po združitvi treh podjetij prispevali, da je z zanimanjem prisluhnila pobudam za širše povezovanje.

Leta 1973 je podpisala sporazum o združitvi v "HP", združeno podjetje živilske industrije Ljubljana, v okviru katerega so se združile še naslednje DO: Delamaris, Kolinska, Pivovarna Laško, Pivovarna Union, Talis Maribor, Medex in KZ Gabrovka.

V navedeni sestavi je bila DO organizirana do 1. 4. 1977 in tudi ekonomsko dobro poslovala.

Da so se dobile prepotrebne surovine iz domačih virov, so se vzpostavili kooperacijski odnosi z KZ tudi izven republike, posebno s kmetijskimi organizacijami v AP Vojvodini. Od tam so dobivali surovine za proizvodnjo čajev in čajnih mešanic ter zdravilna zelišča za izvoz. Ker je primanjkovalo deviz, je bila skrbno pripravljena akcija za zmanjšanje uvoza in je bil uvoz papirnate embalaže popolnoma odpravljen.

1. 4. 1977 sta se "Drogi" pridružili KZ Lucija in Izola, poleg tega so se podjetja tudi uradno opredelila za temeljne organizacije: Začimba, Soline, Sudest, Gosad in Kmetijska proizvodnja. V tem času so bile v toku tudi priprave za združitev DO "Delamaris" in Trgovskega podjetja "Kolonjale" v "Drogo" Portorož. To je bilo leto dela in tudi tveganja, saj je bilo vprašljivo če bo "Droga" sposobna prenesti tako breme kot je "Delamaris", ki je bil v prisilni upravi in ekonomsko na tleh. In tudi to se je zgodilo na podlagi prepričevanj ter se zaključilo z referendumom 25. 11. 1977 in otvoritvijo novega obrata v Središču ob Dravi 26. 1. 1977. Referendum je stopil v

veljavo 1. 1. 1978. Nova DO s starim imenom se je tudi številčno povečala od cca 750 na 2400 zaposlenih.

Nova DO se je organizirala v (10) temeljnih organizacijah in delovni skupnosti tako, da je bila prisotna po celi Sloveniji, z odkupnimi postajami in odpremnimi skladišči po celi Jugoslaviji.

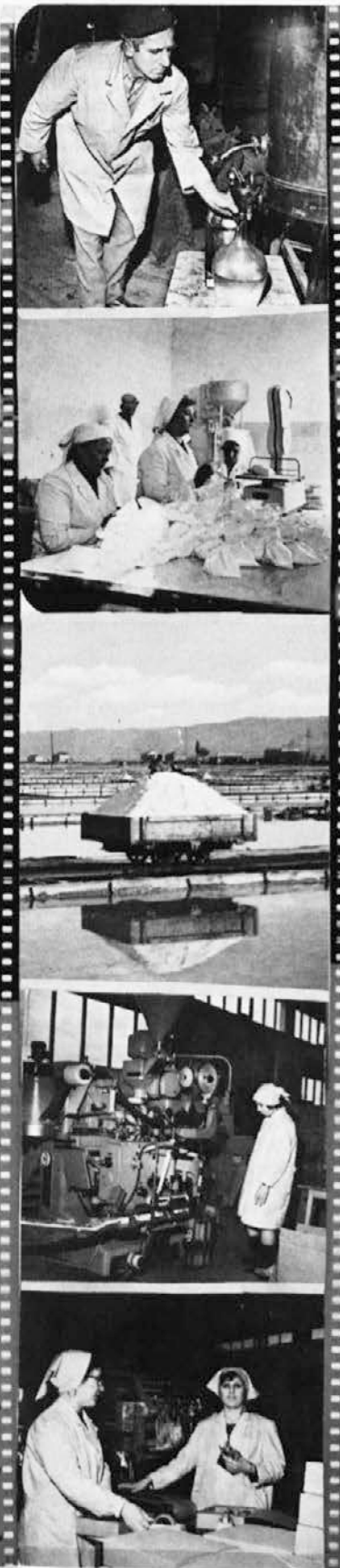
V letih 1978-83 je bilo veliko vloženega v prenovi proizvodnje. Obnovljeno je bilo ladjeve v TOZD-u Riba, ki je bilo mnogo let zapostavljeno. Obnovljena in povečana je bila nova tovarna "Sudest" Gradišče. Mnogo vloženega truda je bilo za ozdravitev celotnega ribištva. Trud in sredstva so bila vložena v prepričanju, da bodo v bodoče prinesla nove uspehe prehrabeni industriji. Že leta 1981 so se na obali začele akcije za nove integracije. Ob koncu leta 1981 je bil sklican zbor vodilnih delavcev turizma, gostinstva, trgovine in prehrabene industrije Obale in Krasa. Odločili so se, da je v tem prostoru potrebno postaviti gospodarsko organizacijo, ki bodo pokrivala celo področje!

Čeprav so bila priporočila za ta korak od psovda in podprta celo od republike, so novico delavci skeptično sprejeli. Z velikim prepričevanjem, lahko bi rekli samega sebe, je prišlo 23. 12. 1982 do referenduma, ki je bil neuspešen. Saj dejansko ni uspel v nobeni DO. Potrebno je bilo ponavljati, ponekod tudi trikrat.

Ne glede na ekonomske elaborate delavci niso bili prepričani, da je bila poteza o takem združevanju pravilna.

Tudi za DO "Droga" je bilo tako združevanje skoraj smrtni udarec, saj ni imela takih ekonomskih potencialov, da bi prenesla breme, ki ji je bilo naloženo. Najbolj kritično stanje za "Drogo" je bilo leto 1987 in prva polovica 1988, saj se ni vedelo iz dneva v dan, do kdaj bo še pri življenju. Začeli so se napadi in blokade, da je bilo težko vzdržati, saj je bila tudi gospodarsko na tleh. Konec leta 1987 je bilo ugotovljeno, da taka tvorba kot je, nima življenja in je začela razpadati hitreje, kot je prišla skupaj. Iz DO so se izločili najprej TOZD-i iz Krasa in Kopra, letos pa tudi Delamaris. Droga je ostala skoraj v svojem starem okviru iz leta 1977, ko je bila najbolj rentabilna in ekonomsko upravičena, delavci pa takrat najbolj srečni. Maja meseca letos so se delavci ponovno odločili, da DROGA s 1. 7. 1989 postane enovito podjetje. Želim, da bi z novim načinom dela ponovno zaživele. Tudi nova ekipa z direktorjem na čelu bo morala svoje sposobnosti in uspeh dejansko pokazati, da bo upravičila zaupanje, ki so ji ga delavci dali.

Jože ČERNE

POGOVOR Z DIREKTORJEM FINANČNO- RAČUNOVODSKEGA SEKTORJA

Matjaž Čačovič — Kako ocenjujem finančno situacijo Droge?

NAŠ GLAS:
Kako ocenjujete letošnje polletne rezultate DROGE?

M. ČAČOVIČ:
Rezultate ob polletju je zelo nehalno ocenjevati, predvsem zaradi novega obračunskega sistema, tako da praktično ni primerjave z istim obdobjem lani. Dodatno pa moti še dejstvo, da so rezultati izkazani (še) po TOZD-ih, s čimer v bilancah niso izločena notranja razmerja. Ob takšnih omejitvah moramo uporabljati fizične kazalce, da lahko ugotovimo, ali smo poslovali dobro. Predvsem smo lahko zadovoljni s povečanim fizičnim obsegom proizvodnje in povečano prodajo. Ob obračunsko doseženem dobičku 4,5 milijarde din smo tudi ohranili realno raven osebnih dohodkov.

NAŠ GLAS:
V preteklosti smo se pri ocenjevanju poslovnih rezultatov slicevali na neučinkovito in zgrešeno investicijsko, poslovno in finančno politiko, ter na "jugoslovanske zablude". V ocenjevanju poslovanja enega leta, to je od 1. 7. 1988 do 30. 6. 1989, bi se lahko sklicevali na katerega od teh pojavov, oz. posledice teh?

M. ČAČOVIČ:
Sklicevati se na stare grehe nima nobenega smisla, dejstvo pa je, da se v rezultatih odražajo vse te slabosti. Predvsem in na prvem mestu bi omenil neustrezno organiziranost DROGE. Včasih je bila DROGA, kot podjetje s področja živilske industrije, nedvomno ena izmed boljših organizacij na Obali. Vse bolj ali manj politično vsiljene reorganizacije pa so prizadele DROGI hudo rano. Združitev kmetijstva, ribištva

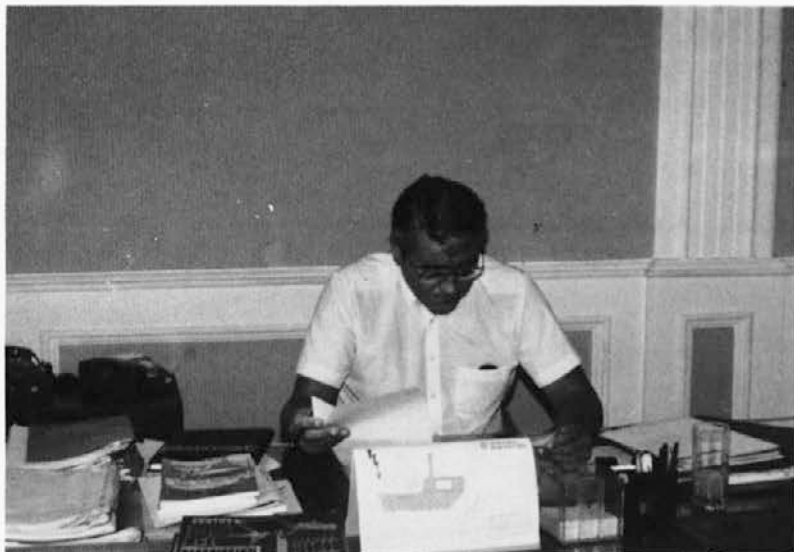

NAŠ GLAS:
Kako ocenjujete trenutno in bodočo finančno situacijo DROGE?

M. ČAČOVIČ:
Trenutna finančna situacija DROGE ni ravno rožnata. Soočamo se z veliko zadolženostjo, z rastočo neplačano realizacijo in s prepočasnimi obračuni sredstev. Obresti so najtežji del bremena, saj moramo mesečno plačati med 20 do 30 milijard dinarjev obresti za kratkoročne kredite. Struktura kreditov se je v primerjavi s tisto na začetku leta spremenila, tako da imamo sedaj 59% bančnih in 41% kreditov t.i. sivega trga (prej 34% in 66%). Bodoča finančna situacija bo odvisna predvsem od tega, kako bomo izboljšali našo strukturo virov sredstev v prid lastnih sredstev, kako bomo uspeli s pravočasno izterjavo pri naših kupcih in kako se bomo prilagodili uveljavitvi Zakona o finančnem poslovanju.

NAŠ GLAS:
Če bi bili podjetnik, ali bi kupili delnice DROGE?

M. ČAČOVIČ:
Odgovor na to vprašanje se lahko začne tam, kjer se neha drugo vprašanje. V letu 1988 se je začelo intenzivno razmišljati o drugačni organiziranosti DROGE, k uresničitvi pa je precej pripomogel tudi Zakon o podjetjih. Leto 1989 je bilo leto organizacijske konsolidacije DROGE, leto 1990 pa naj bi bilo leto finančne in tehnološke konsolidacije. Tako očiščena DROGA, bi morala zopet postati podjetje, v katerega bi bilo racionalno naložiti denar.

NAŠ GLAS:
Periodični obračun za I. polletje je narejen po novih predpisih. Kakšne so novosti? Kakšne lahko pričakujemo?

M. ČAČOVIČ:
Mislim, da je Zakon o računovodstvu v svojem bistvu dober, da pa je v pogojih hiperinflacije vprašljiva njegova uporaba. Uporaba obvezne revalorizacije daje čudne rezultate, saj lahko recimo podjetje, ki ima malo poslovnega sklada in veliko novih osnovnih sredstev financiranih s krediti, izkaže precej boljše finančne rezultate, kot podjetje z veliko poslovnega sklada in malo novih osnovnih sredstev. V pogojih hiperinflacije bi izkazno moč finančnih rezultatov smotno izboljšali z uporabo obračunske enote. Spremembe obračunskega sistema, ki bodo zgolj plod problemov tekoče ekonomske politike, niso zaželeni, če pa bodo spremembe reševale nelogičnosti, ki sem jih navedel, bodo dobrodošle.

IZDELAVA MODELA ORGANIZACIJE JE STVAR VSEH ZAPOSLENIH!

Med tisoč in nekaj zaposlenimi v Drogi bi težko našli takega, ki ga vest o poteku reorganizacije podjetja oz. o tem, kdaj se bomo delavci s predlogom organizacije lahko seznanili, ne bi zanimala.

Mirko Škoda je nosilec projektne naloge reorganizacije podjetja Droga in nagajevanja. Z delom je pričel že pred dobrim mesecem, toda naloga ni lahka, pa tudi kratkotrajna ne, da bi o njej lahko kaj dorečenega napisali. Na tri okvirna vprašanja je tov. Škoda tudi okvirno odgovoril.

Kako bi lahko ocenili trenutno stanje organiziranosti Droge?

Kako ste pristopili k reorganizaciji podjetja?

Kdaj predvidevate zaključiti svoje delo?

"Sedanje stanje organiziranosti Droge bi lahko ocenili slabo. Večji del organizacijskih povezav ni opredeljenih, kljub temu pa delujejo funkcije, ki so za obstoj

podjetja nujne (finance in drugo). V posameznih obratih poteka delo normalno po prej določeni organizaciji, pristojnostih in odgovornostih."

V nadaljevanju je tov. Škoda menil, da mora sprva pojasniti razliko med podjetništvom in združenim delom.

"V združenem delu je bila odgovornost vseh vodilnih struktur več ali manj dirigirana, velikokrat je pri gospodarskih odločitvah namesto lastne, prevladala politična presoja. S prehodom na novo organiziranost, s podjetniškim načinom obnašanja, se mora to razmerje pri odločitvah spremeniti, kljub temu, da bodo zunanji vplivi še vedno prisotni. Ali bo tako ali ne, bomo videli. Za prehod k pravemu podjetništvu manjka pravna osnova. Brez te se potencialna osnova podjetništva ne more razviti.

Mislim, da tudi pri obliki združenega dela nismo bili brez odgovornosti,

gospodarnosti. Le-ta je bila prepuščena vodstvu in vsem zaposlenim v minimalni meri tako, da smo se delavci v odgovornosti skrivali drug za drugim. Ni bilo konkretne razmejitve med delom in samoupravljanjem. Samoupravljanje je sicer dobra zadeva, toda ne bi ga smeli koristiti za podpiranje lenobe.

Podjetništvo poudarja odgovornost posameznika. Pri tem je pomembno to, da se zadolžitve kogarkoli, ne glede na položaj v hierarhični lestvici, v popolnosti izvršijo, v nasprotnem primeru moramo vedeti, zakaj izvršitev ni mogoča.

Brez discipline odgovornosti, brez zavestnega opravljanja delovnih nalog pa nobena organiziranost ni dovolj dobra, tudi za samo preživetje ne.

In kako naj pristopimo k reorganizaciji?

Prvo načelo, ki ga moramo upoštevati pri sestavi nove organiziranosti podjetja, je načelo prehoda iz "tozdovske" miselnosti na miselnost, da sledimo skupnim ciljem, ob popolni odgovornosti za svoje delo. Izdelava modela organizacije ni odvisna le od ljudi, ki delajo pri tem poklicno, pač pa od vseh vodij in strokovnih služb v podjetju. Ne gre za

klasične spremembe predpisov, oz. organizacijskih prijemov, kateri so po prejšnji zakonodaji (nove pa še nimamo - ZDR) vključevali razvide del in nalog za vsakega izvajalca posebej. Metoda predvideva spisek del po posameznih zahtevnostnih stopnjah, brez razvidov del in nalog in s tem omejenosti del za posamezne delavce. Delavci se bodo, po izdelanem modelu za vrednotenje del, prerazporejali po njihovi sposobnosti in potrebi trenutnih zahtev.

Po mnenju Zavoda za organizacijo poslovanja iz Ljubljane, je za pripravo modela organiziranosti podjetja potreben čas od 15 do 18 mesecev. Glede na to, da na tem področju nismo popolnoma "bosi", računam, da bomo ta čas, z dobrim sodelovanjem vseh, bistveno skrajšali. Pred nami je še veliko dela, trdega dela, dela z ljudmi. Vendar delo ne bo zaključeno s predlogom nove organiziranosti podjetja, oz. njenim sprejemom. Le-to bo potrebno speljati v življenje, pri čemer bomo morali odigrati svojo vlogo vsi zaposleni."

NOVI PROIZVODI DROGE

V junijski številki Našega Glasa smo podrobneje predstavili novo blagovno znamko MAESTRO, ki prihaja na trg septembra in je osrednja novost v Drogini ponudbi. Tokrat vam zato predstavljamo — tri nove proizvode, ki niso vključeni v program MAESTRO in sicer:

INDIAN TEA — mešanica pravega čaja in kardamoma

INDIAN TEA — mešanica pravega čaja in mete

RIŽ — olušen, nepoliran (rjavi riž).

Indian tea

— pravi indijski čaj

Kultura pitja čaja je, če lahko verjamemo starim kitajskim zapisom, stara najmanj 5 tisočletij — po njihovih legendah pa še 3 tisočletja več — in prav gotovo se bo ohranila še v prihodnosti. Čaj je torej poleg vode eden najstarejših napitkov človeške civilizacije. Prijetna aroma in osvežujoč okus sta mu omogočila, da je razširjen med mnogimi narodi na vseh kontinentih. Čaj je popolnoma naraven napitek, obenem pa ugodno vpliva na organizem. Vsebuje kofein, ki se v čaju imenuje tein in deluje stimulativno na centralni živčni sistem. Skodelica čaja ob napornem umskem delu je pravo zadovoljstvo. Doživite ga, če si vzamete dovolj časa za pripravo in pitje.

V našem podjetju DROGA PORTO-ROŽ smo pripravili serijo čajev pod skupnim imenom INDIAN TEA. Leta 1987 smo uvedli na jugoslovanski trg prvega, INDIAN TEA - pravi indijski čaj v pločevinki (neto 80 g). Septembra 1989 dopolnjujemo ponudbo z dvema novima čajema — INDIAN TEA z dišavami, in sicer z dodatkom kardamoma in dodatkom mete. Kardam, cenjena indijska začimba, s svojim prijetnim vonjem pričara eksotiko domovine pravega čaja, meta pa še posebej poudari in okrepi osvežujoč okus čajnega napitka. Tudi nova čaja sta v pločevinki (neto 80 g). Vsi trije pa se med seboj razlikujejo po barvi (črna, roza, zelena).

Osrednji tržni cilj, ki ga želimo doseči s širjenjem palete pravih čajev v pločevinkah, je zagotoviti zanimiv asortiman in prestižno pozicijo na področju čajev.

Kot ciljno skupino potrošnikov pričakujemo predvsem mlajše ljudi, v starosti 18 — 40 let, zato bomo svoje marketinške aktivnosti usmerjali predvsem nanje.

Kultura pitja pravega čaja je drugačna od kulture pitja pri nas najbolj razširjenih

zeliščnih čajev v filter vrečkah. Pripravljanje pravega čaja je umetnost, za katero veljajo nekatera osnovna pravila:

- za pripravo čaja uporabimo porcelanaste ali keramične čajnike
- v čajnik damo po 1 čajno žličko čaja na osebo in še eno za čajnik
- v drugi posodi zavremo vodo, ki naj bo sveža in čista
- z vrelo vodo prelijemo čaj v čajnik in ga pustimo stati 2 - 5 minut, nato ga precedimo in ponudimo.

Po želji lahko čaj sladkamo ali ga popijemo z dodatkom mleka.

RIŽ

— olušen, nepoliran (rjavi riž)

Septembra 1989 uvajamo na jugoslovanski trg tudi nov biološko polnovrednejši riž, ki naj bi ob boku poliranega riža nudil možnosti potrošnikom, ki se želijo čimbolj naravno in zdravo prehranjevati.

Rjavi riž je pakiran v lično oblikovani kartonski škatli (550 g).

Značilnosti rjavega riža:

Zrna olušenega, nepoliranega riža so svetlo oker (rjave) barve. Med njimi je sem pa tja tudi kakšno zelenkasto ali rdeče zrno.

Do rjavega riža pridemo z načinom predelave, ko riž luščimo — odstranimo zunanjo lusk. Pri tem postopku ostane zrno nepoškodovano, obdrži kalček in semensko lupinico, ki je svetlo rjave barve. Od tu izhaja tudi višja hranilna vrednost, saj je dejstvo, da so v kalčku, semenski lupinici in aleoronski plasti, ki se nahaja pod semensko lupinico, shranjene skoraj vse hranilne in mineralne snovi, ki jih zrno premore.

Rjavi riž vsebuje veliko beljakovin, maščob, vitamin E in vitamine B, od mineralnih snovi pa fosfor, kalcij, kalij, železo, magnezij... Skupaj z ogljikovimi hidrati — škrobom, ki jih je v zrnu čez 70%, je razmerje hranilnih in mineralnih snovi tako, da kar najbolj ugodno vpliva na človeški organizem.

Ker rižu ni odstranjena semenska lupinica, vsebuje veliko surove celuloze. Prav ta pa je za dobro prebavo nepogrešljiva.

Priprava in uporaba:

Riž moramo pred kuhanjem obvezno večkrat oprati. Pristavimo ga v mrzli vodi. Običajno vzamemo 1 skodelico riža in 2,5 — 3 skodelice vode. Količina dodane vode je odvisna od vrste riža. Čas kuhanja se giblje od 40 - 60 minut. Kuhamo ga v pokriti posodi, na majhnem ognju in brez mešanja. Riž je kuhan, ko popije vso vodo. Če želimo čas kuhanja skrajšati za 10 - 15 minut, riž pred kuhanjem za uro ali dve namočimo v vodi, v kateri ga nato skuhamo.

Rjavi riž se ne razkuha, zato je najbolj primeren za različne rižote. V kombinaciji z zelenjavo se uporablja tudi za različne solate in specifične jedi. Okusen je v slaščicah in kremah. Samo zabeljen z maslom je zelo prijetnega okusa in primeren za priloge.

Čeprav je kuhanje rjavega riža precej dolgo, pa vse našete značilnosti, od hranilne in biološke vrednosti do kulinarčnih možnosti nedvomno govorijo njemu v prid.

Tržni cilj, ki ga želimo doseči z novim — rjavim rižem je zapolnitev tržne niše, ki nam perspektivno veliko pomeni — t.j. vključitev v trend naravne in zdrave prehrane.

Produktni vodja
Boris Birska, dipl. oec.

OB 30-LETNICI

NAŠ GLAS je začel izhajati v juniju leta 1959, kot glasilo kolektiva KOMBINATA KONZERVNE INDUSTRIJE DELAMARIS Izola. Urejal ga je tov. Avgust Brezavšček, tajnik delavskega sveta kombinata.

V začetku je bilo glasilo izdelano na ciklostil, ovoj glasila (v začetku iz modrega, naslednje leto pa zelenega kartona) v velikosti 42 × 29,5 cm, pa je bil tiskan v tiskarni Koper.

Šestdeseta leta so bila leta razvoja tovarniškega tiska. Tov. Brezavšček je prejemal številne dopise v vprašanji od podjetij in društev, ki so želela seznaniti se s problematiko v zvezi z izhajanjem in pripravo glasila. Na številna vprašanja je odgovarjal dosledno.

Zaradi zanimivosti odgovorov na vprašanja Društva novinarjev LRS, postavljena tov. Brezavščku v oktobru 1961, jih nekaj objavljamo:

- List izhaja dvomesečno v 1500 izvodih.
- Tiskarski stroški znašajo od 140.000.- do 185.000.- din. odvisno od kvantitete izvoda in števila klišejev.
- Uredniški odbor šteje 13 članov, od katerih je eden pleskar, ostali so pa razni strokovnjaki in uslužbenci.
- Vse delo se odvija v pisarni DS, kjer je na razpolago pisalni stroj. Fotoaparata, kakor tudi risarja, nimamo.
- Uprava podjetja, vodje sektorjev in družbeno politične organizacije ne sodelujejo dovolj pri formiranju vsebine lista, ni jim pa vseeno kakšen

je list. O tem, kakšna je vsebina lista, odloča Uredniški odbor povsem samostojno.

— Mladina je bila k sodelovanju večkrat povabljen, posamezniki pa tudi konkretno zadolženi, vendar je uspeh minimalen.

— Prav previdnost pri obveščanju kolektiva o vseh podatkih so razna ovira, da se moramo odrekati mnogih zanimivih ugotovitev, ki pa niso za javnost. Ker se moramo omejevati v glavnem le na razne odstotke in proporce, je tak članek razumljiv preokemu krogu bralcev, ki iz takih podatkov čita tudi številke. Čeprav je list označen z "interna izdaja", se ga raznese izven komune in tudi čez državno mejo, kar moramo pri pisanju upoštevati.

— "NAŠ GLAS" se razlikuje od lokalnih listov po temu, da prinaša v glavnem stvari iz tovarne in je

komuna zajeta bolj mimogrede. Kaj več pišemo iz področja komune le takrat, kadar to zadeva tudi naše podjetje.

— Pri nadaljnjem poglobljanju delavskega samoupravljanja ima tovarniški tisk toliko večjo in pomembnejšo vlogo, kolikor bolj se v njem obravnavajo tisti problemi in pojavi, ki jih prinaša in rodi decentralizacija v dotičnem podjetju. Obravnavanje domačih zadev napravi list bolj zanimiv, zlasti še, če je napisano preprosto in konkretno, brez ponavljanja že znanih načel.

Tov. Brezavšček je urejal glasilo do svoje upokojitve leta 1965. Ob 15-letnici glasila, leta 1974, je l. urednik odgovoril na pismeni intervju. Takratna urednica glasila, Albina Škapin, ga je prosila za nekaj nasvetov. Če bi tov. Brezavšček še nadaljeval na 9. strani

PREDSTAVITEV NOVEGA PODJETJA

MARIKULTURA

gojenje morskih organizmov p.o. PORTOROŽ — SEČA

Droga Portorož je sprejela na seji delavskega sveta, dne 19. 07. 1989, akt o ustanovitvi družbenega podjetja MARIKULTURA — gojenje morskih organizmov p.o. Portorož, Seča b.št. Podjetje MARIKULTURA je bilo s sklepom Temeljne sodišča v Kopru 4. 08. 1989 tudi vpisano v sodni register.

Dejavnost podjetja je:

- gojenje in ulov školjk, rib, rakov, mikroalg, zooplanktona in ostalih morskih organizmov
- svetovni inženiring na področju marikulture
- načrtovanje in izdelava opreme za marikulturo
- servisna in vzdrževalna dejavnost na področju marikulture
- pakiranje in priprava proizvodov marikulture za trg
- promet blaga na debelo in drobno s področja rib, školjk, rakov in drugih morskih organizmov ter opreme in krme s področja marikulture.

Skupno s projektno organizacijo na področju marikulture SEA iz Ferrare smo izdelali celovit projekt marikulture na področju sečoveljskih solin in ribolovnega rezervata Piranskega zaliva. Projekt je zaokrožena celota in zajema naslednje objekte na opuščeni solinski površini:

- dristišče za ribe in školjke, doraščališče (bazeni) za ribe (brancine *D. labrax*, orade *S. aurata*), bazene za jegulje *A. anguilla*, kozice — gembere *Peneus sp.*, vongole *T. semidecussatus* — v zalivu pa plavajoča gojišča za klapavice *M. galloprovincialis* in mrežne kletke za brancine in orade.

Gojenje na kopnem (Sečoveljske soline) obsega gojenje od intenzivnega do ekstenzivnega tako, da se voda iz intenzivnih gojišč preliva preko semi-intenzivnih in to od rib preko rakov, do školjk. Na tak način se voda, ki jo zajemamo v morju, večkrat uporabi, predvsem pa se očisti, saj gre od onesnaževalcev (ribe) preko detrito- in suspenzio-fagov (raki) do filtratorjev (vongole). Tak sistem je simulacija naravnega ekosistema, kar omogoča veliko stabilnost, predvsem pa ne obremenjuje okolja.

V Portoroškem zalivu predvidevamo gojenje klapavic, brancinov in orad, na površini solin (170 ha) pa gojenje mladice rib do teže cca 15 g, vongol, kozic (gamberov), jegulj, itd.

Gojitvene kapacitete bomo povečevali postopoma - v petih letih. Ves čas bomo spremljali stanje v gojiščih, sedimentu pod gojišči in v zalivu (monitoring MBP), ter ob eventualnih znakih pove-

čevanja eutrofizacije v zalivu prenehali s širitvijo gojišč.

Glede obremenitve okolja, ki ga predstavlja gojenje rib, bomo uporabili vse dosežke sodobnega ribogojstva, ki s pravilnim načinom hranjenja zmanjša negativne vplive na minimum. Kljub temu pa predvidevamo, da bomo z gojitvijo velikih količin školjk, ob povečani biomasi rib v zalivu, vplivali na zmanjševanje fitoplanktona v zalivu, in s tem pripomogli k stabiliziranju tega ekosistema.

Cilji marikulture sovpadajo z delnim prestrukturiranjem sečoveljskih solin, saj se niso uresničili načrti posodobitve proizvodnje soli. V marikulturi dejavnosti obstaja možnost prestrukturiranja dela delovne sile, opuščeni predeli solin bodo ponovno zaživi, rešeni bodo problemi nasipov, zaprtih solinskih kanalov...

Dejavnost marikulture vodi kader, ki se je vrsto let strokovno izpopolnjeval na področju gojenja školjk, rib in ribiške biologije. Ekipa marikulture, sestavljena iz biologov in kemikov, dela že pet let v tej dejavnosti, sodeluje s strokovnimi službami sozda HP ter s Fakulteto za naravoslovje in tehnologijo. Kemijskim inštitutom Boris Kidrič, Morsko biološko postajo Piran, Inštitutom za oceanografijo i ribarstvo Split, v raziskovalni nalogi "Marikultura — optimalno pridobivanje hrane iz morja".

Velik del raziskovalne naloge je posvečen tudi ekološki problematiki Piranskega zaliva in ribolovnega rezervata. Le celovit pristop k reševanju te problematike in racionalno izkoriščanje ribolovnega rezervata, lahko omogoči ekološko stabilno proizvodnjo in s tem ekološko stabilnost morja v Piranskem zalivu. Glede na to je potrebno zagotoviti strokovno ustrezno gospodarjenje z ribolovnim rezervatom, strokovni upravljalci pa naj bo odgovoren Družbeno Politični Skupnosti.

MARIKULTURA si je ob skrbi za ekološko ravnotežje akvatorija vseskozi prizadevala za ohranjanje naravne in kulturne dediščine tega področja, zato je vse programe uskladila z Zavodom za naravno in kulturno dediščino, obenem pa je njen ustanovitelj, DROGA Portorož, pristopil k financiranju ureditvenega

Ekipa Marikulture z ribogojcem na ribogojni ploščadi

načrta za marikulturo v okviru Občine Piran. Glede na naš interes in dejavnost na tem prostoru, smo zaprosili Skupščino Občine Piran za dodelitev upravljalke pravice do ribolovnega rezervata.

Želimo ekonomsko izkoristiti področje ribolovnega rezervata, vendar tako, da ekološko ne poslabšamo stanja v Piranskem zalivu, da ponovno vnesemo v zaliv bogato življenje morskih organizmov, z našo dejavnostjo pa obenem popestrimo ponudbo piranskega turizma in prispevamo k izvozu z našega področja.

Predvsem je pomembno, da je akvatorij ribolovnega rezervata nedeljivo povezan z opuščeni površinami sečoveljskih solin in le skupna uporaba obeh površin lahko nudi ekološko in gospodarsko zaokroženo celoto. Le tako bo lahko dosegla MARIKULTURA ustrezno mesto in uresničitev programov, ki so zanimivi za celotno področje.

Povzetek razvojnega programa Marikulture

Razvoj svetovnega ribolova je bil najbolj buren v letih 1960 — 1970, saj je bila letna rast ribolova 5,8%, riba je bila predvsem namenjena predelavi (moka, olje). V 70. in 80. letih se je rast upočasnila predvsem zaradi zmanjševanja predelave ribe, tako da je bil vedno večji odstotek ulova namenjen človeški prehrani. Povpraševanje po ribah za človeško hrano naj bi raslo 2 - 2,4% letno, vendar je predvidena rast ribolova le za 1%. Ob predpostavki, da bodo proizvedene količine ribje moke ostale nespremenjene, bo nastala velika razlika med ponudbo, ki bo leta 2000 znašala 72 milijonov ton rib namenjenih človeški prehrani, in povpraševanjem, ki bo za 40 milijonov ton večje (Malcolm Beveridge 1987).

Nastala razlika med ponudbo in povpraševanjem omogoča velikanski

razmah akvakulture, ki lahko svoj proizvod prilagodi zahtevam trga.

Akvakultura je leta 83 proizvedla 8,1 milijona ton, polovica proizvoda predstavljajo školjke, ostalo pa so predvsem ribe. Raki predstavljajo manj kot 1% zgoraj navedene količine. Večji del (80 — 90%) gojenih rib je sladkovodnih, produkcija morskih rib je znašala samo 500 000 ton, 40% teh količin je bilo vzgojenih v mrežnih kletkah v morju.

V Italiji, predvsem v Severnem Jadranu, je prevzela marikultura že velik del ribiške dejavnosti, saj so ribolovni resursi v stanju preloma. V Jugoslaviji je marikultura šele v razvojni fazi, kljub stoletnim izkušnjam pri gojenju ostrig in lagunskega gojenja rib. Večji razmah te dejavnosti je opazen šele v zadnjem desetletju.

Aktivnosti na področju marikulture v Drogi trajajo že skoraj 5 let. V tem času smo strokovno usposobili team, ki obvlada gojenje rib (predvsem brancinov v mrežnih kletkah), gojenje školjk (klapavic, ostrig in vongol), gojenje mikro alg in zooplanktona (artemije). Obstoječe strokovno znanje je dobra podlaga za strokovno usposobitev vodenja dristišča rib in školjk, za gojenje rib, školjk in rakov.

PREDVIDEN PROIZVODNI PROGRAM

Z realizacijo razvojnega projekta marikulture bomo dosegli proizvodnjo:

- 162 t brancinov
- 52,8 t orad
- 130 t vongol
- 6,5 t kozic (gamberov)
- 1960 t klapavic
- 0,6 t artemije
- 13 t mešane bele ribe
- 100 t jegulj

Celotna proizvodnja je predvidena s 47 kooperanti in 20 delavci zaposlenimi v dristišču.

PRIHODEK LETNO:

Faza A

	V LIT
brancini kletke	1 840 000 000
bazeni vongole	1 650 000 000
gamberi	300 000 000
klapavice	1 500 000 000
mladice brancinov	230 000 000
mladice orad	420 000 000
SKUPAJ	5 940 000 000

faza B

brancini in orade v bazenih	1 020 000 000
jegulje	2 400 000 000
polikultura	283 000 000
SKUPAJ B	3 703 000 000
SKUPAJ A + B	9 643 000 000

Dinamika investicij bo prilagojena dotoku kapitala in ekološkim razmeram.

Začasni poslovodni organ
Stane Znidarčič dipl. ing. chem.

SPOZNAVAMO DOMAČE IN TUJE ZAČIMBE

MAJARON (*Majorana hortensis* L.)

Majaron je doma na območju jugo-zahodne in severne Afrike, a udomačil se je predvsem na obali Sredozemskega morja.

Je prijetno dišeč, do 40 cm visok polgrmič, ki ga pri nas gojimo kot enoletnico. V toplejših krajih raste kot trajnica. Ima pokončno, tanko in močno vejnato steblo, ter majhne, sivkasto-zelene ovalne liste. Cela rastlina je porasla z drobnimi finimi dlačicami, kar ji daje srebrnkasto-sivo barvo.

Cvete z neuglednimi belimi ali rožnatimi cvetovi, ki so razporejeni na vrhu vejic, zbrani v socvetja, podobni klasu.

Majaron je od nekdaj znana začimbna in zdravilna rastlina. Ima močan, malo grenak okus in močno aromo. V Evropo so jo prinesli arabski trgovci v XIV. stoletju. V stari Grčiji je bil majaron posvečen boginji Afroditi in so zato kajpak verjeli, da krepi ljubezensko moč. Kasneje so ga zdravniki priporočali kot sredstvo, ki odpravlja prebavne motnje, pomirja živce in povečuje izločanje vode.

Najbolj zanesljiv in preizkušen način razmnoževanja majarona je setev v tople grede in presajanje sadik na prosto. Te so velike od 8 — 10 cm, sadimo jih po 10 — 15 kom. skupaj. Majaron terja veliko toplote in sonca. Zemlja mora biti bogata, prhka in z veliko humusa. Zahteva tudi večkratno okopavanje.

Zanjemo ga dvakrat letno in to neposredno pred začetkom cvetenja, ob lepem, suhem vremenu. Posušimo ga v

sušilnici pri temperaturi do 40°C ali v senci na prepihu, razporejenega v tankem sloju.

Suh majaron osmukamo s stebel, ker se kot začimba uporabljajo samo listi. Iz nasada na 1 ha dobimo tudi do 2 t suhe droge.

Majaron pri nas pogosto uporabljamo. Predvsem ga dajemo v krvavice, jetrne klobase, v jedi iz stročnic, v enolončnice, obare, jetrne emoke, h krompirjevim jedem, vampe, v nadeve za gosi in race.

H. Č.

KROMPIRJEVA MUSAKA Z MAJARONOM:

Potrebujemo 450 g krompirja, surovo maslo ali margarino, 2 žlici majaronovih listkov, 4 mlade čebule, bele drobtine, sol in poper.

Olupljen krompir narežemo na tanke listke. Proti vročini odporno posodo namastimo in zdevamo vanjo plast krompirja. Potresemo jo s sesekljanimi majaronovimi listki, sesekljano čebulo, drobtinami, soljo in poprom. Ponovimo tolikokrat, da porabimo vse sestavine. Na vrhu naj bodo drobtine. Med plasti lahko damo nekaj kosmov maščobe, vsekakor pa moramo dati maščobo na vrh. Posodo damo v srednje vročo pečico in pečemo približno eno uro.

PIRANSKE SOLINE

Uničenje severnojadranskih solin v Italiji, propadanje slovenskih solin, želja po tovarniškem pridobivanju soli s pomočjo elektro izparovanja — vse to je privedlo do vprašanja, ali je možno ohraniti kvalitetno kulturno krajino in istočasno gospodarno pridobivati sol. V letu 1987 je pomorski muzej "Sergej Mašera" v Piranu pripravil zanimivo razstavo, ki pa je, žal, ostala le na ravni likovne predstavitve. Na vprašanje, kako ohraniti soline ali celo pospešiti njihov razvoj, ni odgovorila.

V aluvialnih dolinah flišnega področja Istre, ob stiku kopnega z morjem in ob izlivu rek v morje, je narava ustvarila idealne prostorske razmere za graditev solin. Skozi večstoletno delovanje človeka se je na osnovi empirije izoblikovala svojstvena kulturna krajina. Ne samo to, izoblikoval se je pristen način življenja in dela v sožitju z naravo. Pridobivanje soli je prehajalo iz roda v rod. Življenje in delo v solinah je bilo potemtakem zelo pestro. Delo je obsegalo novogradnje nasipov, kanalov, solnih bazenov in objektov ter vsakoletna vzdrževalna dela, pa seveda samo pridobivanje soli.

Piranske soline so se razprostirale na treh glavnih lokacijah: v Strunjanu, Luciji in Sečoveljah. Prve podatke o teh solinah navajajo piranski statuti iz druge polovice 13. stoletja. V občini so se takrat že izoblikovale glavne gospodarske dejavnosti: vinogradništvo, gojenje oljk, solinarstvo, ribištvo in pomorstvo. Leta 1283 se je Piran prostovoljno podredil beneški republiki. Tedaj je sol postala državni monopol in Benetke so odkupovale vso solno žetev, razen sedmine in petine. Iz že omenjenih piranskih statutov se da razbrati, da je bila sol tedaj in tudi pozneje med najpomembnejši viri

dohodkov za občino in tudi za Benetke. Vse od prvih poveljnih let tega stoletja je imela pomembno vlogo v življenju Pirana in njegovih poplavarov, pa tudi piranskega plemstva, ko je le-to še obstajalo.

Solinarji, ki so v preteklosti prihajali izključno iz vrst poplavarov mesta Piran, kasneje tudi iz bližnjega, zaledja in od drugod, so v solni sezoni, to je od aprila do konca septembra, živeli v solinarskih hišah. Podatek pravi, da je sredi prejšnjega stoletja obstajalo 493 solinarskih hiš, leta 1945 jih je bilo še 250, leta 1965 pa samo še 180. Leta 1988 je bilo v predelu Fontanigge le še 118 objektov, vključno z nekdanjimi parcelami, ruševinami in še obstoječimi ostanki.

Čolni maone in trabakule, so ob koncu solne sezone prevažali sol iz zasebnih skladišč v centralna državna skladišča. Ta so bila locirana v Piranu, Bernardinu, v Fisinah pri Portorožu, v Fazanu pri Luciji in pri Ribiču v Seči.

V preteklosti so bili lastniki solnih fondov plemiškega ali neplemiškega rodu, cerkev, samostani, bratovščine ter druge javne in pravne ustanove. Glede na premoženjsko stanje lastnikov so pri gradnji objektov izbirali tudi temu

primeren material: premožnejši so si lahko privoščili več kakovostnega belega kamna, ki je bil dražji.

Fasade so bile večinoma ometane z rečno mivko, ki je dobro ščitila manj odporen peščenjak pred soljo, vetrom, dežjem in soncem. Nekatere hiše ometa niso imele. Če je bil spodnji del obdan s kvadri belega apnenca, je bilo ometano le nadstropje, kajti gornji del je bil praviloma grajen iz slabšega materiala.

Pomemben gradbeni material je bil les. Pred vgraditvijo so ga impregnirali z namakanjem v zbirnih bazenih s slanico, ki je nastajala kot stranski produkt pri pridobivanju soli. Tako zaščitene tramove so uporabili za stropno, strešno in obodno povezovalno konstrukcijo. Poleg nošenja koristne obtežbe so tramovi opravljali še prečno povezovalno funkcijo obodnih zidov.

Železo je bilo kot gradbeni material pri objektih, solinarskih napravah in orodjih zastopano v minimalni količini. Njegova obstojnost je namreč zaradi močne korozije kratka. Poleg naštetih materialov se je uporabljala še opeka, vendar le za predelne stene in za zaključke zidov pod strešnimi venci.

Industrija soli je črpala surovino iz morja, ki je na voljo v neomejenih količinah. Da je ta proces potekal nemoteče za okolico, so porabljali energijo, ki jo je dajala narava. Z izrabo plimovanja se je voda pretakala iz bazena v bazen le na osnovi prostega pada.

Sol se je izločala na temni želatinasti preprogi — petoli, ki so jo sestavljale alge

modrozelenih čepčivk, sadra, karbonatni minerali in v manjši meri tudi glina. Petolo so pričeli uvajati v tehnološki proces v drugi polovici 14. stoletja. Sol na osnovi petole ima izredno kakovost, ki je sol, pridobljena na sodoben tovarniški način elektroizparovanja, ne doseže. Svoj čas je bila zaradi snežno bele barve in izrednega okusa zelo cenjena.

V 70. letih si je moderen portoroški turizem zastavil smernice novega razvoja, s katerim je brezobzirno negiral vse do tedaj dosežene, v prostoru in času preverjene kvalitete, npr. avtohtono gospodarstvo s specifičnimi principi organizacije, delovanja in življenja. Trditve je podkrepila s citatom iz knjige Solarstvo šavrskega primorja, avtorja Romana Savnika: "Že od jeseni 1963 se postopno zasipavajo solni bazeni v Fazanu pri Luciji, kjer bo v kratkem prenehala vsa proizvodnja. Turistični preureditvi naj bi namreč bile soline v napoto..." Danes se tu razprostira marina z ostalimi spremljajočimi programi. Ta izbrisan prostor, kjer ni več nikakršnih sledov večstoletnih človekovih poseganj v naravo, kjer ni več možna primerjava kvalitetnega z nekvadratnim, nam da misliti, da bo prej ali slej tudi v sečoveljskih solinah prišlo do graditve hotelov, marin in podobnih objektov.

Vzrokov, zakaj so piranske, koprške in vse ostale soline v severnem Jadranu prenehale s proizvodnjo in propadle, je prav gotovo več. Šele poznavanje preteklosti in sedanjosti nam pojasni, zakaj je postal problem solin in podobnih kompleksov nerešljiv. Nasilno je bila pretrgana

nadaljevanje na 6. strani

NIKOLI NI PREPOZNO

Poti izobraževanja so bile utečene; predavanje, učenje in opravljanje izpitov so bile že vsakdanje stvari.

Zato so se nekateri vestni in prizadevni "učenci", ki so najprej pridobili poklic solinarja in nato nadaljevali z izobraževanjem za vodarja, odločili za obiskovanje izpopolnjevalnega programa za rudarskega nadzornika.

V torek, 29. avgusta letos, je s podelitvijo diplom za rudarskega nadzornika zaključilo šolanje 9 delavcev Solin.

Delavci, ki so si pridobili izobrazbo II., IV. stopnje strokovne izobrazbe in absolvirali nadaljevalni program za nadzornika v SOLINAH

SOLINARJI — II. stopnja strokovne izobrazbe

1. Klavdij BOŽIČ
2. Klavdij KRMAC
3. Ramo LILIĆ
4. Alaga SAMARDŽIĆ
5. Klavdij SCHIULAZ
6. Danilo TULJAK
7. Peter VUK
8. Nevio ZIMERMAN

VODARJI — IV. stopnja strokovne izobrazbe

1. Lucija ABRAMIČ
2. Klavdij BOŽIČ
3. Franc FRUMEN
4. Rikardo GEI
5. Ramo LILIĆ
6. Branko MARUŠIĆ
7. Marijo MATIJAŠIĆ
8. Klavdij SCHIULAZ
9. Dario SAU
10. Danilo TULJAK
11. Franko ZIMERMAN
12. Nevio ZIMERMAN

Nadaljevalni program za rudarska nadzorniška dela RUDARSKI NADZORNIK

1. Lucija ABRAMIČ
2. Klavdij BOŽIČ
3. Franc FRUMEN
4. Branko MARUŠIĆ
5. Mario MATIJAŠIĆ
6. Klavdij SCHIULAZ
7. Danilo TULJAK
8. Franko ZIMERMAN
9. Valter GRBAC

Med prizadevnimi "učenci" je bila Lucija Abramič edina ženska.

V pogovoru je dejala: "Mnenja sem, da če se za nekaj odločiš moraš to tudi storiti. Tako je bilo z mojo odločitvijo za šolanje. Kljub težavam, ki sem jih imela zaradi usklajevanja vsakdanjih opravil v gospodinjstvu in šolo, sem šolanje zaključila.

Včasih je bilo tudi zabavno, saj je sin zelo rad primerjal moje ocene s svojimi — višjimi. Med predmeti mi je največ težav povzročala geologija, predvsem zaradi neznanih izrazov. Toda ob podpori sodelavcev in referentke za izobraževanje, sem premostila tudi te težave. Danes se tega veselim."

PIRANSKE SOLINE

Nadaljevanje s 5. strani

kontinuiteta znanja in specifičnega načina življenja. Zaradi nepravilnega upravljanja solin, ki je bilo posledica pomanjkanja znanja, je pričela upadati proizvodnja soli po količini in kakovosti. Solinarski prostor se je spremenil v žalostne ruševine. Vsa povojna leta so se hiše postopoma, **tudi načrtno**, uničevale. Če preračunamo ves materialni inventar solin v denarno vrednost, je to ogromna vsota. Če samo za obnovo in rekonstrukcijo prvotnega stanja bi bilo potrebno mnogo denarja. **Zato dobi 40-letno gospodarjenje s solinami prizvok gospodarskega in družbenega kriminala!**

Problematika solin je večplastna. Ljubiteljsko prizadevanje za rekonstrukcijo, posodobitev in prenovu solin problema ne bo rešilo, če se bo reševal samo na eni ravni, z zasledovanjem enega ali dveh ciljev.

Kljub stanju, v katerem se danes nahajajo, predstavljajo soline v Sečovljah enkratno, likovno enostavno, a bogato krajinsko podobo. Geometrijski raster redkih sledov solnih fondov in nasipov znotraj njih je po svoji izrazitosti še vedno močan. Hiše ob kanalih so po zasnovi in oblikovanju preproste, njihov videz pa prepričljiv in obvladuje okolico.

Star tehnološki proces pridobivanja soli je dosegel optimalno stopnjo organizacije ob najmanjšem dodatnem deležu energije, ki jo je prispeval človek in ob maksimalni izrabi naravnih virov in danosti. V primerjavi z današnjo industrijo je ta tehnološko prostorski fenomen ekološko najbolj čista in neoporečna industrijska dejavnost. Zato je toliko bolj umesten razmislek o ponovni vključitvi takih solin v gospodarsko, kulturno in turistično življenje obale.

Piranske soline so že bile med najpomembnejšimi v Evropi — tako po kvantiteti kot po kvaliteti soli. Hitra povojna industrijska rast je ostale severnojadranske soline izbrisala s prostora, zato narašča zanimanje za edine "preživele" soline v tem delu Evrope. Z obnovitvijo in nadgradnjo bodo pridobile novo vlogo v evropskem prostoru. Nadaljnja usoda solin je odvisna od generacij, ki danes tu živijo in delajo. **Posledice teh odločitev, najsi bodo pozitivne ali negativne, pa bodo občutili kasnejši rodovi.**

Povzetek
Darko Likar in Valter Pikel
(Življenje in tehnika — 1989)

LETOS SO SE UPOKOJILI

V letošnjem letu je v pokoj odšlo precej ljudi, ki so dolga leta svojega dela — življenja prebili v tej organizaciji, to so:

1. ANTONAC Aldo
2. BOGATAJ Franciška
3. BUCAJ Ivan
4. BUDIHNA Marjan
5. CINDRIĆ Vera
6. CUNJA Pavel
7. ČENDAK Jože
8. ČERNE Jože
9. ČRNAC Marija
10. DEBELJAK Ana Marija
11. DETONI Cilka
12. DODIĆ Ivan — Vladimir
13. ĐARTOVSKI Branko
14. ĐURIĆ Jovan
15. FABIJANČIĆ Lilijana
16. FABJAN Stane

17. FAKIN Josip
18. FURLAN Marija
19. GOMIŠČEK Matjaž
20. GREGOROVIC Sergio
21. JAKAC Remigij
22. KALIGARIĆ Oktavij
23. KMET Pijo
24. KOBAL Danica
25. KOGOVŠEK Anica
26. LAZAREVIĆ Momčilo
27. LUKIĆ Stjepan
28. MAHNE Ivan
29. MARTINI Jože
30. MIKUŠ Marjan
31. MRZLIĆ Ivan
32. OGRIZEK Ondina
33. PAHOR Viktorija
34. POBEGA Josip
35. POLES Franciška
36. POROPAT Suzana
37. PRAPROTNIK Marija

38. PRIBAC Anita
39. PRODANOVIĆ Vjerica
40. ROŽIĆ Ferdinand
41. SINOŽIĆ Ana
42. SKRT Helena
43. SOVDAT Marjan
44. STIBILJ Marija
45. ŠANDRIĆ Emilija
46. ŠKRLJ Vera
47. TROMBITAŠ Marija
48. TULJAK Anita
49. ZUDIĆ Jože

Z vsemi se ne moremo pogovoriti za NAŠ GLAS, prav vsem pa se iskreno zahvaljujemo za ves trud in delovni prispevek Drogi, ter jim iskreno želimo SREČNO v novem življenju.

UREDNIŠTVO

Preproste stvari

*v lesenih coklah
in rezljani pipi
je neizmerno bogastvo miru
osončja se vrtijo
svojo pot
in ozvezdja se rušijo
gangsterji so oropali banko
v Iraku bombardirajo
mladoletniki umirajo zaradi mamil
lesene cokle
pa dišijo po zemlji
in so mokre od rose
ničesar ne vedo
in pipa
ki pozna samo eno resnico
mirno kadi dalje*

S. Požar

DOLGA DOBA — HITRO MINE

35 let delala v isti tovarni — Začimbi

"S šestnajstimi sem nosila 70 kilogramske vreče na ramah in zato ne vprašam zdravnika, zakaj imam kalcinacijo ramen . . ."

Bo že držalo znano japonsko pravilo (beri zakon), da delavec ne more kar tako preseliti iz ene v drugo firmo. Delati in živeti mora za eno podjetje, tam, kjer je začel in le izjemoma gre lahko drugam. Pri nas je izjema v obratnem smislu, to je, da "penzijo" doslužiš v eni sami firmi. Japoncem gre kar dobro, nam pa . . .

Marija Stibilj je skupno delovno dobo — 35 let — oddelala v Začimbi. Še petnajst let ni imela takrat, ko je začela. Od Začimbe, kamor je hodila tri desetletja in pol, od sodelavcev, strojev, začinenega zraka, kave, čajev, se je poslovila 15. 9. 1989. Ob tej priliki smo jo poprosili za pogovor.

NAŠ GLAS:

Marija, slovo po tolikih letih ne more biti le vesel dogodek?

Marija Stibilj:

Najtežje mi je slovo od proizvodnje, ker vse, kar sem v teh letih delala, je bilo povezano s proizvodnjo. Začela sem kot delavka v pakirnici, delala na osebnih dohodkih (to mi je bilo najmanj všeč). S sodelavko, že pokojno Rezko, sva bili dolgo let predelavki v izmenah, zadnje desetletje pa sem bila pomočnica vodje delovne grupe. Slovo mu je bilo zelo težko.

NAŠ GLAS:

Zdravje? Po tolikih letih dela — stroji, viličarji, drugi pripomočki, kuhinja, vsega tega ni bilo od vedno?

Marija Stibilj:

Še kar, bi rekla, solidno. Nimam kakšne, upam, težje bolezni, se ne morem pritoževati. Imam kalcinacijo ramen, kadar me zgrabi je hudo, dobim nekaj injekcij, pa gre naprej. Zdravnik mi ne pove, zakaj je do tega prišlo. S šestnajstimi sem nosila 70 kg vreče na ramah in zato ne sprašujem od kod in zakaj.

V tistih časih kamioni niso čakali, če so bili moški delavci tu ali ne, ženske smo

nakladale kamione brez viličarjev, vse ročno.

Toplih malic ni bilo, prostori niso bili ogrevani — in vse to nam ni bilo težko, delali smo kot ena družina.

NAŠ GLAS:

Začimba se je od tvojega prihoda 1954 leta iz male delavnice resda razvila v uspešno tovarno, bi pa morebiti bila lahko danes na višjem nivoju razvoja, modernejši stroji, tehnološki postopki?

Marija Stibilj:

Razvoj se je zadnja leta popolnoma ustavil. Zadnji stroj je kupljen pred več leti. Izdelki niso vedno isti, ampak jih je manj, asortiman je ožji. V sedemdesetih letih smo npr. delali preko deset vrst kave, danes pa imamo 3 vrste — 100 g mleta, 1000 g mleta in 1000 g cela.

Težko je reči, ali bi Začimba lahko bila bolj razvita, mogoče pa tega trg ne prenese. To vedo drugi, zakaj je tako. Od ČEVAPA in KOKO ni novih artiklov.

NAŠ GLAS:

So bile potrebne spremembe, ki jih sedaj že uresničujemo?

Marija Stibilj:

Sigurno. Sploh je bilo narobe, da smo eno podjetje leta 1974 oblikovali v TOZD. Podjetje je kot družina, mora biti en gospodar, od te razdrobljenosti nima nič.

NAŠ GLAS:

Medsebojni odnosi nekoč in danes?

Marija Stibilj:

Nekoč so bili dosti boljši. Ne vem, zakaj so danes odnosi slabši, ali se ne moremo sporazumeti, ali je nuja, da vsak, ki pride, misli le nase, ne na skupnost. Nekoč smo se veliko bolje sporazumevali, mogoče zato, ker nas je bilo manj, ne vem.

NAŠ GLAS:

Poznava se že domala dve desetletji, pa ti lahko povem, da smo te imeli za strogo, dosledno delavko . . .

Dolgo let, kar 23, si bila šefica!

Marija Stibilj:

Od vsega, kar sem počela, mi je bilo to slednje najbolj pogodu. Rada delam z ljudmi, čeprav je naporno. Menim, da ni bilo in ni delo vodje le razporediti delavce, ampak spremljati njihovo delo, imeti z njimi kontakte, delavce razumeti, ko imajo težave, saj vse to vpliva na učinkovitost pri samem delu.

NAŠ GLAS:

Najlepši spomini?

Marija Stibilj:

Najlepše je bilo delati, ki je bilo največ dela. Težko je, če ni dela. Meni je bilo delo v Začimbi lepo. Rada sem hodila delat. Vsa doba v Začimbi mi je en lep spomin.

NAŠ GLAS:

So tudi žalostni spomini, taki, ki bi jih človek najraje čisto pozabil?

Marija Stibilj:

So tudi taki. V povprečju pa je tako kot sem povedala. Moraš pa to le dati vstran, če hočeš dobro delati. Do konfliktov pride, ampak je zaradi dela, drugače ne gre, skregaš se, ampak potem je vse po starem.

NAŠ GLAS:

Marija, prišla si v Začimbo kot rosnomlada deklica, ustvarila družino, rodila si dva otroka, imaš že tri vnučke, četrti je na poti — povej mi prosim, ali se je — ali se ni — spremenilo življenje za delavko — mater?

Marija Stibilj:

Se je spremenilo. Danes so jasli, pralni stroji, papirnate pleničke, sobote in nedelje prosti dnevi. I leto porodniške — lažje delo, pogoji boljši, zaščita nosečnice ipd. Vsega tega me nismo imele. Veliko se je spremenilo, na bolje. Ostajajo obremenitve za žensko, ki so naravne in jih ne bo nič spremenilo.

NAŠ GLAS:

Si tudi ti godrnjala, če so delavke ostale doma zaradi bolezni otrok, ali si jih razumela drugače, kot naši moški šefi? Mnogi namreč ne razumejo, da potrebujejo nova življenja, da nas bodo nasledila . . .

Marija Stibilj:

Ne morem sama godrnjati, če sem tudi jaz imela otroke. Normalno je najprej poskrbeti za otroka. Z možem sva 11 let delala v različnih izmenah zaradi otrok, za oba je bilo težko, saj se odtujiš, a vendar je nekako šlo. Morali smo potrpeti. Je pa tako, ko si mlad, drugače gledaš, lažje preneseš, pa še to — ni težko, kar moraš.

NAŠ GLAS:

Penzija? Bo zadoščala za spodobno življenje, ki ga človek stokrat zasluži po tolikih letih dela?

Marija Stibilj:

Ni govora. Penzija je domala miloščina. Moraš še kje kaj delati — malo vrta, pa še kaj, sicer ne vidim izhoda. Po tolikih letih, ko daješ sebe, svoje življenje v delo, je penzija resnično žalitev in kar je še huje, premalo za življenje. Resda starejši manj porabimo za določene stvari, a elektrika, voda, hrana ima za vse nas isto ceno.

NAŠ GLAS:

Marija, razen da bi svojim sodelavkam in sodelavcem sporočila, da jim voščiš dočakati penzijo, jim želiš še česa — do takrat?

Marija Stibilj:

Voščim jim, da bi napredovali kot podjetje, da bi imeli več zadoščenja pri delu, osebne dohodke za solidno življenje in seveda boljše penzije, ko pridejo do njih, predvsem pa mnogo, mnogo zdravja. Enako pa želim tudi vsem delavcem Droge.

NAŠ GLAS:

Hvala ti za lepe želje, hvala za ves trud in srečno, Marija.

Pogovor vodila
Dragica DAPA

Savudrija — Ferruccio Boždakin s soprogo Albino natovarja origano na kamion obrata Sudest.

Ferruccio Boždakin je že 4 leta kooperant Droge za gojenje origana. Letos je poleg svoje herbe omlatil (ločil liste od stebel) celotno količino herbe origana, pridelane v Istri.

Kooperantje v Istri z letošnjim pridelkom (1,5 t) niso zadovoljni, saj so imeli pri sušenju origana zaradi pogostih padavin veliko težav. Prav zaradi velike odvisnosti od vremenskih razmer pri procesu sušenja kooperantje razmišljajo o smotnosti nadaljnega pridobivanja origana, oz. sodelovanja z Drogo.

V Drogi se o postavitvi sušilnice sicer "še vedno" govori.

Jemanje vzorcev origana.

Albina Boždakin in Helena Čok, strokovnjakinja za gojenje zelišč iz Droge.

ČRNA KRONIKA LETOVANJA V POČITNIŠKIH STANOVANJIH DROGE PORTOROŽ

V prepričanju, da bo do kraja elegantno izpeljal prenos pravice letovanja v počitniških stanovanjih DROGE Portorož v Kaninski vasi na tretjo osebo, se je tov. Francu Čelharju "zamočilo" ob vplačilu obračuna električne energije. Primer neupravičenega prenosa letovanja na tretjo osebo, ki ni delavka DROGE niti SOZD-a, bo obravnaval Odbor za družbeni standard in kadrovsko politiko v začetku meseca septembra 1989 — "ni popolne prevare."

Nosilec letovanja v počitniškem stanovanju "LOPARI" Mali Lošinj, ki je letoval za tov. BRACIĆ Francem iz Gosada, nam je naslovil pritožbo glede čistoče stanovanja, zlasti pa za nepočisto pečico. Tov. Bračić kljub pozivu ni dostavil zapisnika o letovanju, niti stanja električnega števca, pač pa je mesec dni po koriščenju stanovanja poravnal pavšal porabe elektrike in vode, ter ob tem navedel, da je tudi sam prejel umazano stanovanje od letovalke tov. Žerjal Ester — kje je resnica??? Dopis in naš odgovor v zvezi z letovanjem družine Žerjal:

Spoštovana tov. Nina Ravbar!

Pred nekaj dnevi sem se vrnila s počitnikov na Lošinj (Lopari — 32/A), pa vam nameravam zapisati nekaj zapažanj, ki jih morda tisti, ki so že večkrat bili tam, ne opazijo.

Pozdravljam navodila, ki jih razdelite koristniku stanovanja skupaj z napotnico — dejansko olajšajo prvo zadrego.

Pregled drobnega inventarja je pokazal, da se kosi ujemajo s popisom, le pri kozarcih ne (manjkata dva) pa tudi električnega razdelilca nisem našla. Posoda je bila primerno očiščena. Ugotovila pa sem, da so vsi ročaji kozic prežgani, džezva je bila brez ročaja, ponev za palačinke tudi (to smo za prvo silo popravili). Ker sem pogrešala likal, sem ga kupila. Krasno je, da ima štedilnik

tudi peč. Pri inventarju pohištva je hladilnik brez lesenih vrat, tečaje pri omarah v spalnici bi bilo nujno obnoviti, ker so nekateri polomljeni, na balkonskih polkih bi koristilo ojačat vogale z okovjem, ker so kljub temu, da so premazane, tako povešene, da jih nismo mogli prav zapreti. V stranišču je letovalcem pred nami odpadel pokrov WC-ja, vijaki so bili polomljeni. V Nerezinah smo kupili druge in popravili. Ker so plastični in ne zdržijo dolgo, bi koristilo pripraviti medeninate. Tudi smetišnico smo obnovili, ker je bila prejšnja neuporabna (razbita). Terasa v tem apartmaju nima pravega nagiba! Po vsakem dežju se ob steni spalnice nabere cca 20 — 30 litrov vode. Zelo koristno bi bilo nabaviti senčilo na balkonsko konstrukcijo, ker sonce razgreje cement, da se tudi preko noči ne uspe ohladiti — če ni boljše možnosti, bi se dogovorili in pri nas v Gradišču iz jute sešili plahto 3 x 3 m ter jo pritrdili čez nosilec — senca bi bila! — vode pa ne bi zadrževala in bi se zato nosilec niti ne lomil, kot tam, kjer so platna, ki vodo zadržujejo.

2. 7. 1989 nam je tov. Zorovič zamenjal jeklenko plina.

Stanovanje in inventar smo pustili v takem stanju, kot bi si ga želeli dobiti.

Ves dopust nam je bilo prijetno, voda je bila čista, vreme prijetno; ponoči večkrat dež, čez dan krasno sonce. Plažo so nasuli s svežim gramozom, kar ni najbolj prijetno in pogrešala sem senčnik za čas najhujše dnevnice pripeke.

S 1. 7. 1989 so za 50% dvignili cene trajektnih prevozov (kot tudi vse ostale), tako da je potrebno za prevoz iz Porožin v Brestovo odšteti 165.000,- din za avto, 2 odrasla človeka in 2 otroka (to samo kot informacija).

Pozdrave,

Ester ŽERJAL

Prejeli smo vaš dopis z dne 12. 7. 1989, po zaključenem letovanju v stanovanju števil. 32/A Mali Lošinj.

Vsebina dopisa je polna drobnih, pa vendar skoraj nepogrešljivih dopolnil opreme stanovanja, katere opaziš predvsem ob koriščenju stanovanja. Vaš predlog za izdelavo senčil iz jute, katere bi pripravil vaš "TOZD", z veseljem sprejemamo, saj je zagotovo to najcenejša rešitev. Prosili bi, da nam sporočite, kaj nam je storiti, da se za tri stanovanja pripravijo senčila v izmeri 2,70 x 1,80 m. Predlog, da ojačamo balkonska vrata, kakor tudi zamenjamo tečaje na omarah, bomo realizirali v jeseni, saj smo material lahko nabavili šele v mesecu maju, ko smo prejeli vplačila letovanja. Ročaje kozic smo želeli zamenjati spomladi, vendar nam na obali ni uspelo dobiti rezervnih delov, potrudili se bomo, da bomo do naslednje sezone rešili tudi to nadlogo.

Nekateri letovalci pogrešajo tudi napo, menili smo, da zaradi koriščenja stanovanj v poletnem času to ni potrebno, ker je lahko naravno zračenje, kaže pa, da smo v zmoti in da praksa kaže drugače. Za naslednjo sezono bomo v ceno letovanja vključili tudi ta strošek in zadostili tudi tem predlogom.

Posebna hvala za vsa opravljena drobna opravila in nakup potrošnega materiala, zato menimo, da bi bilo neupravičeno obračunati vam stroške porabe elektrike in vode.

Hvala z željo po nadaljnjem sodelovanju.

Nina RAVBAR

Odgovor na članek, objavljen v glasilu Naš glas, št. 2 — Kultura — kaj je to?

KULTURA: KAJ JE TO? II.

Kultura je razvoj in izpopolnjevanje vseh vej človeške dejavnosti in iz tega izvirajoče pridobitve, ter vrednote: celovitost teh (materijalnih in duhovnih) pridobitev v kakšni dobi na določeni razvojni stopnji človeštva: omika, prosveta sploh; razvojni stopnja kakih individualnih sposobnosti, npr. igralska kultura, kultura pismenega izražanja ...

(Splošna enciklopedija)

S svojim prispevkom v vašem internem časopisu bi se rad najprej opravičil, tako v svojem imenu, kot v imenu ostalih letovalcev in drugič opozoril na neodgovorno pisanje tov. Nine Ravbar.

Ključ stanovanja, ki so nam ga zaupali starši, je bil sprejet z vso odgovornostjo. Kljub očitkom tov. Ravbar, da ne vemo, oziroma, nečemo vedeti, kaj je kulturni odnos do družbene imovine, bi rad poudaril, da ta odnosi vsak od nas pozna in ga tudi spoštujemo.

Seveda pa po objavljenem članku tega ni mogoče sklepati. Ravno nasprotno. Po vseh le delno citiranih stavkih najinega pogovora, ki jih je tov. Ravbar uporabila v svojem prispevku, bi človek težko sklepal, da smo sploh civilizirani. Zato bi določene izjave avtorice rad nekoliko popravil in tako čisteje prikazal potek dogodkov.

S tem ne nameravam popolnoma opravičiti naših dejanj, ker je res, da smo motili mir in tako nismo upoštevali hišnega reda, s katerim smo bili seznanjeni, nismo pa razbijali in uničevali inventarja.

V stanovanju smo v noči iz 27. na 28. 4. 1989 res bili glasnejši kot to zahteva red. Res je tudi, da je bilo enemu izmed letovalcev slabo. Zato je hotel na stranišče, vendar je bilo zasedeno in se je tako zatekel na okno v sobi. Ko je tako slonel skozi okno, je od bolečin res "stokal", poudarjam pa, da ni bruhal. Takoj ta tem je tov. Ravbar stopila v stanovanje in začela kričati. Skušali smo ji razložiti stanje, vendar zaradi njene razburjenosti to ni bilo mogoče. Po "opozorilu" nismo nadaljevali z ropotom in neredom. Razburljiv dogodek je seveda sprožil različna mnenja, vendar pa hrupa ni mogoče popolnoma zadušiti, saj so stene pretanke. Naslednji večer je omenjena tov. prišla v kontrolo z dvema predstavnikoma LM. Medtem ko sta naju predstavnik LM popisovala, je tov. Ravbar kontrolirala stanovanje in pregledovala škodo. Po otipavanju različnih predmetov (stolov, mize, ...) ni našla ničesar poškodovanega.

Stanovanje je bilo lepo očiščeno in pospravljeno. Tedaj je na odprti strani nočne omarice zagledala dva para mokrega perila ne suši na pohištvo, ampak v kopalnici, kjer je za to pripravljeno stojalo. Ker je bilo stojalo za perilo polno lepo zloženih brisač, nisem mogel svojih nogavic nikamor obesiti. Tako sem jih stisnil v brisači in jih še komaj vlažne obesil na omarico. Tako "perilo" ni moglo močiti pohištva, še manj pa povzročati škodo. Enako sem razložil tudi tov. Ravbar in ji pokazal polno stojalo, vendar to ni zadostovalo.

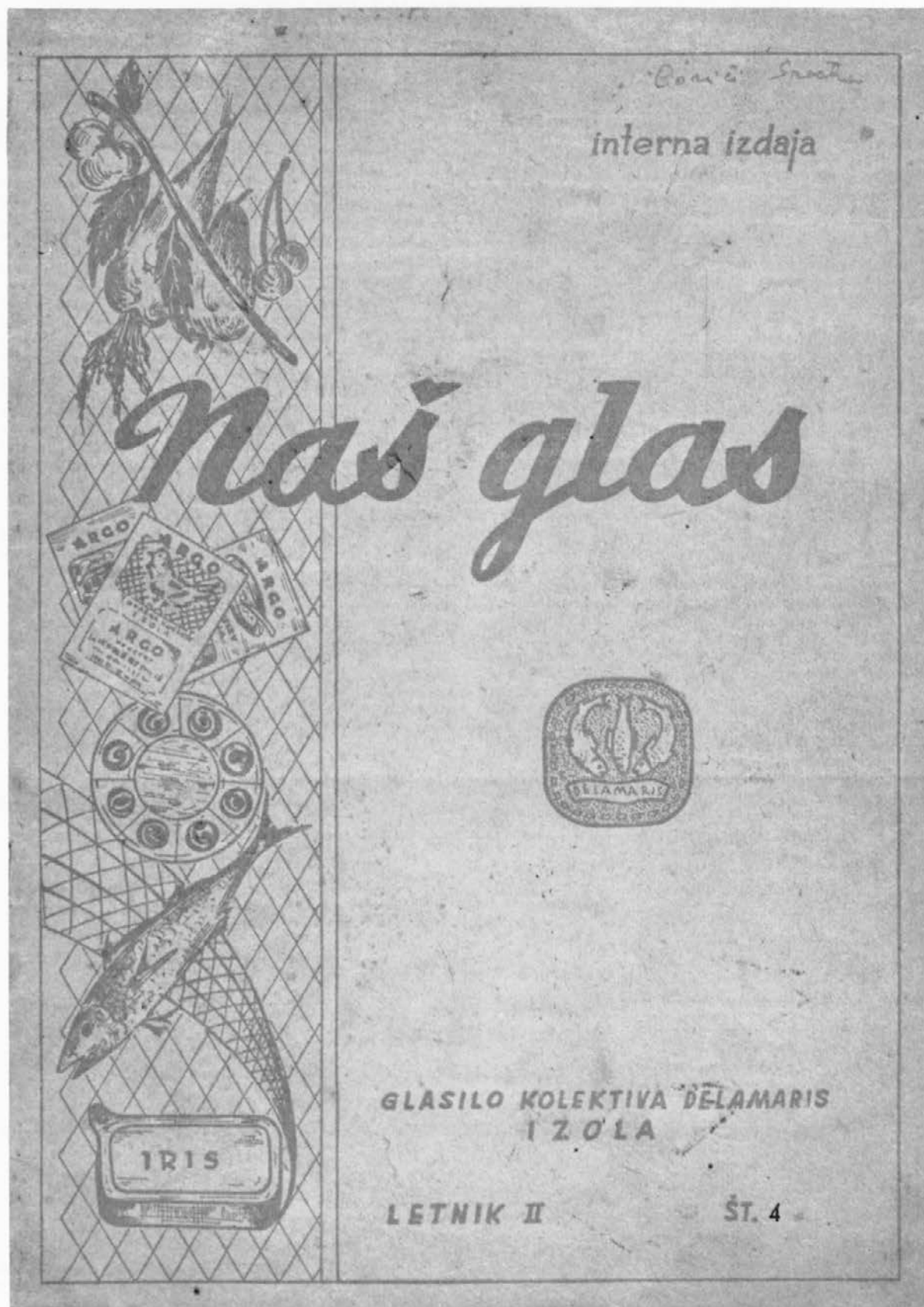
Moja izjava: "Smešno mi je, da nekdo ne more bruhati skozi okno", je resnična, vendar nikakor nisem mislil dobesedno, in mislim, da je bilo v nadaljevanju pogovora to jasno.

nadaljevanje na 9. strani

V Gornji Radgoni je od 19. 8. do 27. 8. 1989 potekal tradicionalni kmetijski sejem, na katerem že vrsto let sodeluje naše podjetje, DROGA Portorož. Osrednja novost našega sejemskega nastopa je bila prva javna predstavitev nove blagovne znamke MAESTRO (začimbe, ketchupi, omake, hreni).

OB 30-LETNICI — SLOVO

nadaljevanje iz 3. strani

živel (umrl je 1979 leta), bi ga ob 30-letnici morali ponovno zaprositi za nasvet. Ključni problem "tovarniškega tiska", je še vedno prisoten, t.j. kako pritegniti sodelavce k pisanju. Morda je ta, po 15 letih, še večji, saj je v vseh teh letih pošlo tudi "začetniško navdušenje".

Z eno od naslednjih izdaj glasila se bo od nas poslovilo njegovo ime, ime s katerim je glasilo prispelo v Drogo ob združitvi delovnih organizacij HP Droga, HP Delamaris in Koloniale. To je bilo leta 1978, ko je "NAŠ GLAS" postal glasilo delovne organizacije HP DROGA Portorož.

Sledile so številne reorganizacije delovne organizacije, združitve in razdružitve. Naš glas jim je s svojo vsebino sledil, predstavljal prispele nove dejavnosti, ljudi, sledil njihovim težavam, jih pojasnjeval...

Po 11. letih skupne poti pa se je ribištvo na referendumu, dne 31. 5. 1989, odločilo da nadaljuje svojo pot samostojno, s tem seveda, da vzame s seboj vse kar je bilo pred združitvijo z Drogo njihovo.

Tako nam, drogovcem, ne preostane nič drugega, kot da svojemu glasilu poiščemo novo ime. Najbolj enostavna, demokratična pot je ta, da uredništvo povabi k sodelovanju vse zaposlene v podjetju.

VABILO K SODELOVANJU

Vse zaposlene v podjetju "DROGA" p.o. Portorož, vabimo k sodelovanju pri izbiri imena svojega glasila. Predloge imen pošljite na naslov:
DROGA p.o. Portorož
Portorož, Senčna pot 2
Uredništvo glasila

Predlagatelj imena, ki ga bo uredništvo izbralo (na podlagi izvedene ustne ankete v podjetju), bo prejel honorar v obliki paketa droginah proizvodov.

nadaljevanje z 8. strani

Del te izjave pa je vsekakor bilo tudi opravičilo o neprimernem mestu za bruhanje, čeprav še enkrat poudarjam, da ni bruhal.

Škoda, ki je bila v stanovanju povzročena, je le iverinata plošča, katera je del poda postelje. Pod je sestavljen iz treh takih plošč in sredinska je počila, ko se je nekdo od letovalcev usedel na posteljo. Pod ni bil preobremenjen, zato prijave o poškodbi nismo naredili, ker mislimo, da je bil ta že prej poškodovan in nato samo skupaj sestavljen.

Nepravilnost, ki smo jo še naredili, je bila ta, da se s prijateljem nisva prijavila kot začasna obiskovalca in tako še enkrat prekršila pravilnik.

Priznamo, da zaradi glasnejše noči in nepravilnosti nismo pokazali vzornega vedenja in zaslužimo grajo, nikakor pa ni to edino merilo za splošno oceno kulturnega vedenja in odnosa do družbene imovine. Opozorilo tov. Ravbar Nine je pravilno, ker se le tako lahko ohrani in vzdržuje del vaših naložb v naselju, vendar, naj se opozorila pišejo točno, brez žalitev in osebnih mnenj.

Alen PUŠPAN

OGLAS

Za oplesk sten počitniških stanovanj potrebujemo dva prostovoljca. Dobra družba, nizke dnevnice ter enkratno koriščenje počitniškega stanovanja izven sezone, vse to je zagotovljeno. Samo resne ponudbe sprejema referentka za šport, rekreacijo in počitnikovanje "DROGA Portorož."

Vera

če verjamete ali ne
na lastne oči
sem videla
kako je žena predla volno
in kako je mož rezljal leseno žlico
in zvečer je vsa družina
sedla k mizi
in zajemala in ene skleda
in zdaj verujem
da se mi ni ničesar bati
dokler je
še vsaj ena žena ki seda h kolovratu
in vsaj ena družina ki večerja
pri skupni mizi

S. Požar

KRVODAJALSTVO PRI NAS

Sodobni način življenja na žalost povzroča vse več poškodb in obolenj, ki jih mnogokrat, razvoju medicine lahko uspešno zdravimo, pri tem pa pogosto potrebujemo kri ali njene posamezne sestavine.

Mnogo poškodovancev v prometnih nesrečah, mnogo hemofilikov, mnogo bolnikov z različnimi krvnimi in drugimi obolenji, mnogo porodnic in novorojenčkov bi morda ne preživelo, če ne bi dobili krvi ali nekaterih njenih sestavin.

Rdeči križ je pobudnik in organizator krvodajalskih akcij in uspelo mu je, da se je število krvodajalcev iz leta v leto večalo in da je Slovenija po številu krvodajalcev med prvimi na svetu.

V SRS je registriranih okoli 400.000 krvodajalcev, na leto daje kri približno 80.000 krvodajalcev, dnevno pa okoli 200. Za nemoteno zdravljenje prebivalstva je na leto potrebnih več kot 25.000 l krvi. Kri je nenadomestljivo zdravilo, zato spada krvodajalstvo med odgovorne družbene naloge, pri katerih mora sodelovati vsa družba. Krvodajalstvo temelji na humanizmu in zavesti človeške solidarnosti, torej na principu, da bi kri prispeval vsak, dokler je zdrav in sposoben, da jo bo ob vsakem času dovolj na razpolago. Dajanje krvi je odsev človečnosti in zato tudi merilo za našo osveščenost in solidarnost do sebe in drugih.

Krvodajalci so lahko zdrave osebe obeh spolov in starosti od 18 — 65 let. Vsakega občana je treba zdravstveno pregledati.

Namen pregleda je dvojen:
— da se zavaruje darovalec, ki sme biti samo oseba, ki jo zdravnik spozna za zdravo
— varstvo prejemnika, ker vemo, da se nekatere bolezni lahko prenesejo na prejemnika s krvjo osebe, ki je to bolezen prebolela in je ob odvzemu zdrava.

Vsakemu krvodajalcu določijo nekatere krvne vrednosti, ter se določi še

krvna skupina A, B, 0, AB na ploščici, ki je le orijentacijska. Rezultat krvne skupine A, B, 0, in AB se lahko izda šele, ko se krvna skupina določi še po zanesljivi metodi v epruvetah. Po opravljenih laboratorijskih preiskavah pregleda krvodajalca še zdravnik. Važno je, da krvodajalec da zanesljive podatke o prebolelih boleznih oz. dotedanjih operacijah. Zdravnika posebej zanima, če je krvodajalec prebolel tuberkulozo, zlatenico ali malarijo. Krvodajalci ne morejo biti osebe, ki so bolne za boleznimi kot npr. tuberkuloza, ledvične bolezni, maligna obolenja, sladkorna bolezen, srčne bolezni itd. Znam, ki so noseče, krvi ne odvzamejo. Dalje zdravnik vsakemu krvodajalcu posluša srce, mu izmeri krvni pritisk in po potrebi opravi še druge preiskave.

Ko zdravnik ugotovi, da je prijavljena oseba sposobna dati kri, določi odvzemno količino. Krvodajalec lahko naenkrat da do 500 ml krvi. Pri nas krvodajalcem običajno odvzamejo 300 ml.

Strokovnjaki ocenjujejo, da bi moralo biti vsaj 5 krvodajalcev na 100 prebivalcev, da bi dobili zadostno količino potrebne krvi. To v slovenskem merilu sicer dosegamo, v jugoslovanskem pa nismo niti na polovici.

Za potrebe obalne regije opravlja odvzeme krvi TRANSFUZIJSKA POSTAJA v Izoli, ki s krvjo oskrbuje Splošno Bolnišnico v Izoli oz. Koprno, delno tudi Ortopedsko bolnišnico Val-doltra. V letu 1988 je bilo na Transfuzijski postaji v Izoli odvzete 1829,320 litrov krvi.

Krvodajalce pošiljajo Občinske organizacije RK Koper, Izola in Piran; občasno Ilirska Bistrica in Sežana.

(Najvišji delež krvodajalcev prispeva občina Ljubljana-Center (nekaj čez 11 %): slovensko povprečje je okoli 5%; Koper okoli 7%, Izola okrog 5%; Piran pa le 1,5%, kar je nezavidno predzadnje mesto v Sloveniji).

Da kri čim bolj racionalno izkoristimo, se poslužujemo komponentne terapije

(kjer damo pacientu le tisti del krvi, ki mu manjka) in avtologne transfuzije (kjer pride pacient pred programirano operacijo na odvzem in jo kasneje dobi nazaj med operacijo ali po njej).

Iz spodnje tabele je razvidno, da se delež krvodajalcev oz. št. odvzemov krvi (upoštevani so tudi odklonjeni), po DO giblje zelo različno.

Tako je delež v Srednji zdravstveni šoli 25,81% (učitelji in učenci četrtil letnikov), SO Piran 16,28%, Srednja pomorska in prometna šola Piran 11,76%, Komunalno podjetje Piran 9,12%, Droga 4,52%, Zdravstveni Center Koper — TOZD Zdravstveni dom Piran 3,23%, Splošna plovba Piran 1,97%, TOP 0,84% in Emona Holetti 0,5%.

V tako grob pregled sem zajela le večje DO v naši občini. Ker podatki niso letni jih ne moremo vzeti absolutno, saj bi tako spustili krvodajalce, ki imajo v tem obdobju presledek med enim in drugim odvzemom. Omenjene podatke lahko torej gledamo kot grobo primerjavo med DO. Vsekakor pa so zgoraj navedeni podatki kazalci, ki nam kažejo kje je aktivnost zastala.

Ugotoviti je treba korenite vzroke, ter jih odpraviti, da bi se tako zopet spodbudilo krvodajalstvo med ljudmi. Pri tem pa je še ena ovira. Namreč 6 mesecev v letu skrbi za intenzivnejše akcije OO RK Koper, naslednjih 6 pa OO RK Piran in Izola. Drugo tromesečje zajema prav kritične in sušne (v smislu krvodajalcev) mesece (julij, avgust, september). V tem obdobju je oteženo če ne že nemogoče pridobivanje krvodajalcev iz gostinstvo-turističnih organizacij. Poleg tega je takrat veliko ljudi na dopustih. Sklep je, da se z aktivnim pristopom vseh družbenih dejavnikov, da bistveno povečati število krvodajalcev.

Delež krvodajalcev po DO od 1. 1. — 8. 9. 1989

DO	št. del. v DO	št. odvz. mov	št. odkon. jenih	SKUPAJ št.
TOP	1186	10	1	11
DO Igralnica Casino	400	24	—	24
Droga Portorož	1083	43	6	49
Splošna plovba Piran	1369	24	3	27
Komunalno podjetje Piran	285	23	3	26
SO Piran	86	14	—	14
Srednja zdravstvena šola	62	13	3	16
Srednja pomorska in prometna šola Piran	136	14	2	16
Zdravstveni center Koper	—	—	—	—
TOZD Zdravstveni dom Piran	124	4	—	3
Ostali	—	74	—	74
S K U P A J	—	247	18	265

AIDS in krvodajalstvo

Po prvih vestih o AIDS-u v sredstvih javnega obveščanja so na Transfuziološkem oddelku v Izoli, podobno kot na ostalih transfuzioloških oddelkih pripisali del padca števila krvodajalcev, strahu pred okužbo s to boleznijo.

Danes je ta vpliv mnogo manjši.

Tako kot v ostalih zdravstvenih ustanovah, se tudi na transfuziološkem oddelku ravna po Predpisu o rokovanju z materialom, ki je potencialno kontaminiran s povzročiteljem AIDS ali Hepatitisa B in uporabljajo zaščitne rokavice, sproti razkužujejo prostore in delovne površine. Z uporabo materiala za enkratno uporabo (igle, brizgalke, tamponi) pa zaščitijo pred vsako možno okužbo tudi krvodajalca. Material, ki je prišel v stik s krvjo in je za enkratno uporabo zažgejo, če je za večkratno uporabo (epruveta, objektna steklenica...) pa avtoklavirajo. Po vsakem odvzemu krvi, vsako kri še isti dan pregledajo na anti HIV (protitelesa proti povzročitelju AIDS-a) in HB s Ag. Delajo po encimski metodi, ki je izredno natančna in lahko se zgodi, da pokaže lažno pozitivne rezultate. V tem primeru pokličejo krvodajalca in pošljejo nov vzorec krvi v Ljubljano na testiranje po radioimuni metodi.

Na oddelku za transfuzijo se vršijo tudi preiskave po naročilih ostalih zdravstvenih oddelkov na obali. Od 1. 1. 1986 odkar delajo te preiskave, med krvodajalci še ni bilo pozitivnega izvida za HIV protitelesa, pregledano pa je bilo preko 100.000 vzorcev krvi.

Občinska organizacija
Rdečega križa Piran
P I R A N

SREČANJE ŠTIPENDISTOV DROGE

Tudi letos je kadrovska služba povabila štipendiste v Drogo. Tov. Kukanja, vodja DE Kadrovanje, jih je seznanila z novim načinom izplačevanja štipendij ter jim predstavila novo organiziranost Droge. V pogovoru sta obe strani predstavili svoje težave, štipendiste pa so zanimali možnosti zaposlovanja v podjetju ter možnosti nadaljnjega študija ob delu.

TOLMINSKA KORITA

V prejšnji številki smo vam, dragi sodelavci, želeli povedati čimveč lepega in zanimivega o Bovcu in okolici. Danes, četudi je čas dopustov že minil, pa vam bi radi predlagali lep izlet; velja seveda le za tiste, ki se bodo naslednje poletje odločili za dopust v Bovcu.

Dan odhoda iz Bovca naj ne bi bil samo, dan vožnje proti domu s kratkim postankom za malico ali kosilo ob cesti. Škoda časa! Izkoristite ga za ogled te ali one zanimivosti, katerih v Posočju prav gotovo ne manjka. Nekateri dopustniki si za povratek domov izberejo pot čez Vršič, po gorenjski strani, kar je vsekakor prijetna sprememba. Za vse, ki se vračate na Obalo po goriški strani, pa predlagam ogled Tolminskih korit.

Ta biser našega predgorja leži nekoliko odmaknjen od glavnih cest. Zaviti morate v Tolmin in še pred centrom mesta kreniti levo, skozi dvored, do Zatočina. Po približno kilometru vožnje zavijete levo in ozka toda asfaltirana cesta vas po približno dveh kilometrih pripelje do makadamskega parkirišča, od koder se spustite po strmi stezi proti strugi Tolminke. Ako ljubite sprehode, potem raje pustite avto v Zatočnu in krenite peš. Šli boste med slikovitimi senošetmi, ki vas poleti opijajo s težkim vonjem košenine. Videli boste kmetije visoko v rebrih, ki se zdijo nedostopne, pa se je trmasti tolminski rod vseeno

zagrizel vanje in si tam postavil dom za vnuke in pravnuke. Gledate ta tihi, prelepi svet, strme bregove in globoke grupe in misli vam zablodijo v preteklost, spomnite se zgodbe o tolminskih puntarjih; v hipu začutite globoko spoštovanje do vsega, kar vas obdaja in ob misli, da je to naše, slovensko, vas obide ponos.

Nekaj metrov od prej omenjenega parkirišča se začne pot k reki Tolminki. Tu so tako imenovana Tolminska korita. Težko je povedati, kako izgledajo, kajti opis, pa naj bo še tako natančen, malo pove. Tolminska korita so doživljajo; če jih ne občutite, vam nič ne pomaga, da ste jih videli ali celo samo čitali o njih. Globoka soteska, kristalno čista reka, ki šumi na dnu soteske, zarasle grupe in strme, gladke stene nad strugo — vse to veličastje in razkošje nedotaknjene narave je težko opisati. Vse skupaj je še najbolj podobno pravljici.

Ako greste nekoliko dalje po cesti (od mesta, kjer se pot spušča v globino), se boste znašli na Hudičevem mostu. Dviga se približno šestdeset metrov nad Tolminko, pritrjen na živo skalo, in nudi

nepozaben razgled v grozljive globine in na divjo lepoto tega skritega koščka sveta. Ne samo višina sama, tudi lepota prizora vam povzroči vrtoglavico, da se prijetno omamljeni kar neradi vrnete.

Kdor ni posebno utrujen, lahko nadaljuje pot preko Hudičevega mostu in si ogleda Dantejevo jamo v pobočju hriba na drugi strani reke. Cesta je strma, a lepa in senčnata, vendar Dantejeva jama, če smo odkriti, ni kaj posebno vznemirljivega. Privlačna je morda edino zaradi izročila, ki trdi, da je nekje na začetku štirinajstega stoletja veliki pesnik tod posedal na svojih sprehodih in boja dobil navdih za opis vhoda v pekel, ko je pesnil svojo Božansko komedijo. Ko gledate mračno, divjo sotesko Tolminke, skorajda verjamete tej trditvi. No, in če je dobričina Dante peš kolovratil do teh prelepih koticov, zakaj se tudi vi ne bi udobno popeljali do tam in užili pogled na redko lepoto?

S. Požar

KUNIGUNDINI ZAUPNI POMENKI

Draga Kunigunda, če je bila leta 1978 združitev Delamaris — Droga tako nesmotna, da se danes spet razdružujemo, kdo pa je potem sploh imel od tega kaj koristi?

Debelogledal

Poklicni prepirljivci, poklicni pravdarji in hudič.

Draga Kunigunda, ondan sem si ogledal prenovljene prostore v naši upravni stavbi, Obala 27. Šokirala me je rožnata barva, tako da sem sprva mislil, da sem zablodil v dekliški internat. Ali je morda arhitekt v sorodu s Pink Panterjem?

Ljubitelj risank

Kje neki! Namen rožnate barve je zbujanje upanja v rožnato prihodnost.

Draga Kunigunda, službo sem nastopil v času, ko so DO še vključevale tozde, ki se sedaj ukinjajo, pa si ne znam prav predstavljati, kakšno bo znanost naša poslovanje.

Novinec

Upoštevajoč človeški faktor bo takšno kot sedaj, samo brez tozdov.

Draga Kunigunda, napovedi o bodočnosti naše DO so zelo rožnate in tudi sam sem prepričan, da nam bo šlo kot po maslu. Kaj boš pa potem kritizirala in nad čem boš nergala? Škodoželjež

Dokler ne bodo vseh delovnih mest zasedli roboti in kompjuterji (za katere je znano, da se ne poslužujejo prednosti reprezentance, ne šankirajo, ne zamujajo na delo itd.), bom imela vedno dovolj kosti za obirat.

S. Požar

ZLATA PRAVILA ŽIVLJENJA

Človek ne more zakriti treh stvari: kašelj, revščino, in ljubezen.

Slovenski pregovor

Ljudem, ki niso nadarjeni, a se žele uveljaviti, ne preostane nič drugega, kot da grajajo prave talente.

Anton Pavlovič ČEHOV

Človek se prebija, dokler je mlad. Kasneje pazi, da se mladi ne prebijajo.

Pajo KANIŽAJ

Ali si predstavljate tišino, ki bi nastala, če bi ljudje govorili samo tisto, kar vedo?

Karel ČAPEK

Z neumnostjo se še bogovi bore zaman.

Friedrich SCHILLER

Lenoba: navada, počivati prej, preden nastopi utrujenost.

Jules RENARD

Če kočijaž dobro vidi, bo tudi s slepimi konji prispel do cilja.

Johann NESTROY

Razumen človek se prilagaja svetu, nerazumen uporno prilagaja svet sebi. Zato je ves napredek odvisen od nerazumnega človeka.

George Bernard SHAW

Presenetljivo je, da dobimo pravzaprav najboljše nasvete od tistih ljudi, ki dajejo slab zgled.

Jean Galtier — BAISSIERE

Nesreča prihaja na krilih in odhaja peš.

VOLTAIRE

NEUMNOST in ošabnost rasteta iz iste korenine.

Nemški pregovor

Obleka je ovitek, ki je večkrat vrednejši od knjige.

VERON

Ženske obleke so kompromis med priznano željo, da bi bile oblečene in nepriznano željo, da bi se razgalile.

LI JU TANG

Otrokova laž je delo vzgojiteljevih rok.

Jean Jacques ROUSSEAU

SLOVARČEK TUJK IN UDOMAČENIH BESED

(nadaljevanje iz prejšnje številke)

Gospodarstvo — družbeni pojav, ki naj bi človeku omogočil lagodno življenje in mu ga nasploh olajšal, v resnici pa ga žene iz ene neprilike v drugo.

Hotel — kraj, kjer ste na milost in nemilost izročeni odrezavosti receptorjev in sadizmu natakarjev, pa morate za te muke še mastno plačati

Idiot — vzdevek za vsakogar, ki vede ali nevede razmišlja drugače kot mi

JUS — predpisi o tem, kakšne naj bi bile pri nas stvari, ki so v resnici popolnoma drugačne

Kredit — v tem hipu edina realna rešitev kako preživeti

Logika — način pravičnega razmišljanja, za katerega je vsak zase sveto prepričan, da ga samo on obvlada

Materializem — tisto, kar pri drugih obsojamo, sami pa mu sledimo

Norma — merilo delovne sposobnosti, katere ne smete prekoračiti, če nečete, da vas dodatno obremenijo

Operativa — v osnovnem pomenu besede skupina, ki vrši delo, pri nas skupina ljudi, ki z delom in znanjem rešujejo situacijo, medtem ko druga skupina sestankuje

Plan — načrt, zamisel; tudi nekaj, kar znamo kot bi mignil sestaviti (običajno narobe, tako da ne pride do zadovoljive realizacije)

S. Požar

Vreme, ki ustreza kmetovalcem ne razveseljuje solinarjev. V primeru, ko so prvi lahko zadovoljni z letino, drugi tožijo za izgubljenim. Letošnje poletje je bilo namenjeno prvim. Solinarji so pobrali le 261 t, sicer lepe-čiste, soli. Da to res ni veliko pokaže primerjava s količino lani pobrane soli, t.j. 7800 T.

ZA SPRETNE

		PRIPR. ZA DOLOČANJE SPEC. TEŽE KAMNIN	RADO ZAKONJŠEK	DIFERENCIALNI KVOCIENT	NEOTESA SUROV ČLOVEK	NAJLJUBŠA MOHAMEDOVA ŽENA	GRICEVJ. POKRAJINA V IRN	IVAN TAVCAR	IZUMRLI RODI LISTAVIH DREVES LUSKAVEC	GLINA ILOVICA	MESTO V SR SRBIJI OB REKI UVAC	AVT. OZNAKA TRSTA	PONAVLJALNI GLAGOL		
		ZAGOVOR. PROBA = DILIZMA DEJAVNOST EDITORIJA DEL KRIŠČA V NOGOMET.												SREBNE VRTENJA	
KU-KLUX-KLAN			RIBOLOV. NAPRAVA OKRASNI GRM					AMER. PESNIK IN PISATELJ LISTINA				ZVIŠANITONJE* NAUK O IZV. BESED			
ZAHOD. GERMANJS. PLEME										KRUTI RIMSKI CESAR					ALJA TKAČ
NASLOV. OSEBA IZ WAGNER. OPERE						NEMŠKI MEŠČANSKI FILOZOF (GEORG)	OSKAR DANON LJUDSKA PRITRDIL.			PRVI PREVOD BIBLIJE					
KAPITAN IZ ROMANA JULESA VERNA				MOŠKO IME VRTNA CVETLICA						NAVEDEK DOBESED. NAVEDBA					
JEZERO NA S.VZ. SSSR					SAUDSKI KRALJ AVT. OZN. REKE					CITROEN. AVTO RIKO DEBENJAK				KAMNIK ? * * MOŠTE MENGEŠ * MEDNAR. POGODBA	
MEDMET UTISANJA			RIBJA KOST				ŽUPAN POD FRANCOZI IT. FILM. IGRALEC			OTON VRHUNC LATINSKI VEZNIK					
NAZIV EISEN=HOWERJA			TITAN AVSTRJJS. POROČEV. AGENCIJA			AVSTRJJSKI OPAT NARA VOŠLOVEC BL. SOROD.						AVT. OZN. KUTINE POLJ. PO-PUŠČANJA			
IZDEL. MLEČNEGA IZDELKA					FR. PISAT. GEORGE ORGAN VIS. TJIH RASTLIN				IME POLIT. ŽIVKOVA ANTON DEBENJAK						
NIKOLAJ PIRNAT		ST. GR. JAVNI PROSTOR ŠEPAVKA LJUDSKO								BRUŠEN KAMEN GL. MESTO NIGERIJE					
PREB. EVROPSKE OTOSKE DRŽAVE				JADRANSKI OTOK				ODLITI POSNETEK BEOG. VOK. SKUPINA							
VIZUALNO DOJETJE STVARI				PLAT						IME DVEH POVELJNIK. PRI TROJI OKONČANJA					
TIP NEMŠKIH MOTOR. VOZIL									DRŽAVA V AFRIKI KEMIJSKI EL. "IR"						
KNJIGA ZEMLJE=VIDOV					JAP. NAČIN SAMOOBR. UDAEC PRI BOKSU							KRADLJI-VEC LUSKI DELAVEC			
BOZ m VISOK HRIB NA PODGORSK. EM KRASU						OREL V GER. MIT. KRAT. ZA EVENTUAL.				SPLIT IME HEROJA DELCEVA			SLADKO PECIVO IZ TESTA IN SADJA	REKA NA VZH. SSSR PRITOK SILKE	IME IT. ATLETINJE SIMEONI
DRŽAVA NA BLIŽ. VZHODU				EVROPSKI VELETOK ST. RIMSKI HISHNI BOG				KRAJ PRI LJUBLJANI ČESKA PRI TRDILNICA			OBSIRNA PR. PESEM LITIJ				
		RAZDALJA DVEH DELKOV Z ENAKIM NIMATNIM STANJEM HRV. HEROJ JOSIP													
						ZAČETNIK SPODBU JEVALEC									
						SESTAVIL JOŽE LEŠNIK	DEL KMEČKEGA VOZA					LEPOTNA TRAJNA ZELIKA			